Igazságügyi Minisztérium Bv. Országos Parancsnokság kiadványa

Belső használatra

Zeeti HÍRADÓ

XXVI. ÉVFOLYAM, 25. SZÁM — ÁRA: 1,50 FORINT — 1982. JÚNIUS 19.

AZ ELMÚLT HÉT

KÉT HÁBORÚ FOGLALKOZTATJA A HÍRÜGYNÖKSÉGEKET. Az egyik Libanonban dúl, a másik viszont befejeződött a Falklandokon. Az MTI bejrúti tudósítója szerint elviselhetetlen katonai és lélektani nyomás nehezedik az izraeliek által bekerített libanoni fővárosra. Philip *Habib*, amerikai elnöki megbízott folytatta eszmecseréit a libanoni vezetőkkel az esetleges izraeli csapatkivonás feltételeiről, de közben Tel Aviv, a hadműveletek kiterjesztésével fenyegetőzött. Izrael egyrészt azt állítja, hogy nincs szándékában bevenni Bejrútot, másfelől a palesztin erők fegyverletételétől teszi függővé a város ostromát. *Saron* hadügyminiszter szerint az izraeli csapatok azért óvakodnak Bejrút elfoglalásától, mert ez súlyos katonai veszteségekkel járna.

A LÉLEKTÁNI HÁBORÚVAL EGY IDŐBEN folyik az izraeli egységek előrenyomulása Libanonban. Megerősítették a Damaszkuszba vezető stratégiai fontosságú útvonal ellenőrzését és a jelekből ítélve, meg akarják szállni a Kelet-Bejrútból északra vezető tengerparti utat is, amelyen megközelíthető a palesztin ellenállási mozgalom északi központja, ahol egyébként a szíriai békefenntartó erők is jelen vannak. Megfigyelők szerint e hadmozdulattal az egész szíriai—palesztin ellenőrzés alatt álló terület bekeríthető.

Kreisky, osztrák kancellár újságíróknak válaszolva, katasztrofálisnak nevezte a libanoni helyzetet, kijelentette, hogy az izraeli invázió súlyos kérdést vet fel a Szocialista Internacionálé számára is, hiszen a szervezetnek tagja az izraeli Munkapárt, amely támogatta a libanoni akciót.

BUENOS AIRESBEN ÍS MEGERŐSÍTETTÉK a falklandi tűzszünet hírét, bejelentve, hogy az argentin és a brit katonai képviselők megállapodtak a fegyvernyugvásban és a csapatok kivonásában. Nyugati hírügynökségek korábban azt közölték — a londoni miniszterelnöki hivatalra hivatkozva —, hogy az argentin erők megadták magukat. A Buenos Aires-i közlemény viszont úgy fogalmaz, hogy a két parancsnok találkozott egymással, s megfogalmazott egy okmányt, amely meghatározza a tűzszünetnek és a csapatok visszavonásának a feltételét.

E hírre a közös piaci kormányok érintkezésbe léptek egymással, hogy megszüntessék az Argentína ellen hozott kereskedelmi tilalmi intézkedéseket. A közösség tíz tagországa április közepén rendelt el embargót az argentin árukra és beszüntette a fegyverek szállítását a délamerikai államnak. A múlt hónapban nyolc tagország meghatározatlan időre hosszabbította meg az intézkedések hatályát, míg Olaszország és Írország megszüntette a korlátozásokat. A NATO központjában örömmel fogadták a tűzszünet hírét, s annak a reménynek adtak hangot, hogy ezek után megnyílik a lehetőség a probléma tartós rendezésére.

LEONYID BREZSNYEV ÜZENETET INTÉZETT az ENSZ-közgyűlés második rendkívüli leszerelési ülésszakához.

— A közgyűlés ülésszaka előtt nagy és felelősségteljes feladatok állnak — hangoztatja az üzenet. — Számos olyan kérdés szerepel a napirenden, amely elsőrendű fontosságú. De ha ezek közül azt nézzük, hogy melyik a legfontosabb, melyik az, amely a világ minden részében leginkább nyugtalanítja az embereket, s amelyről számos ország állami vezetői, közéleti személyiségei a legtöbbet gondolkodnak, akkor ez az a kérdés, hogy miként állítsuk meg a mindinkább pusztító jellegű fegyverek végtelen méretű felhalmozását, hogyan érjünk el fordulatot a nemzetközi kapcsolatok megjavítása érdekében, hogyan akadályozzuk meg a nukleáris katasztrófát.

— A Szovjetunió politikájában a legfontosabb az, hogy biztosítsuk a békét. Meggyőződésünk, hogy az államok vagy államcsoportok közötti ellentét, a társadalmi rend, az életforma, vagy az ideológia különbsége, a pillanatnyi ellentét nem homályosíthatja el azt, hogy a béke megőrzése, a nukleáris háború megakadályozása alapvető, közös érdek minden nép számára. Ma az államoktól minden eddiginél jobban megkövetelik a célratörő, határozott lépéseket e nemes cél megvalósítása érdekében.

— A szovjet állam, attól a törekvéstől vezettetve, hogy minden tőle telhetőt megtegyen a népeket fenyegető nukleáris pusztulás veszélyének elhárításáért, azért, hogy végső soron kiküszöböljék ezt a veszélyt az emberiség életéből, ünepélyesen kijelenti:

— A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége *azt a kötelezettséget vállalja magára, hogy nem alkalmaz elsőnek nukleáris fegyvert.*

— Ez a kötelezettség azonnal életbe lép, abban a pillanatban, hogy az ENSZ közgyűlésének szónoki emelvényéről azt közzéteszik.

A FRANCIA CGT SZAKSZERVEZETI SZÖVETSÉG Lille-ben folyó kongresszusának ülése a dolgozók nemzetközi szolidaritásának jegyében zajlott le. *Gáspár* Sándor, a Szakszervezeti Világszövetség elnöke a világszövetség üdvözletét tolmácsolta a kongresszusnak. Hangsúlyozta, hogy a CGT munkáját a nemzetközi szakszervezeti közvélemény mindig nagy figyelemmel kísérte. Így van ez a kongresszus idején is. A CGT fennállása óta elkötelezett osztályszervezet, amelynek nemzetközi tevékenységét mindenki ismeri. A CGT nemcsak az ország határain belül játszik meghatározott szerepet, hanem a nemzetközi szakszervezeti mozgalom is mindig odafigyel a CGT hangjára, véleményére, még akkor is, ha egyes kérdéseket nem mindig azonos módon ítélnek meg.

FRANCIAORSZÁG ELLENVETÉSEINEK DACÁRA a nyugat-európai gazdasági közösség pénzügyminiszterei hozzájárultak ahhoz, hogy dráguljanak az exporthitelek, és így azok egyebek között a Szovjetunió, az NDK és Csehszlovákia számára még kedvezőtlenebbé váljanak.

A versailles-i kompromisszum

Amikor Versailles kastélytermeiben már elcsitult a hét vezető tőkés hatalom értékezletének tiszteletére rendezett ceremóniák zaja, a számvetés órái következtek.

Versailles — amint a legtöbben megállapítják — olyan kompromisszummal zárult, amelyben az amerikaiak sem kapták meg azt, amiért Reagan Párizsba utazott, és az európaiaknak, különösen a franciáknak és a nyugatnémeteknek sem sikerült lényeges engedményt kicsikarniuk az amerikaiaktól, nvezetesen a tőkés Európát sújtó magas amerikai kamatlábak leszállítása ügyében.

A kiindulópontok egyszerűsítve a következők voltak. A Reagan-kormányzat azt szerette volna, hogy a bonni NATO-értekezletet megelőzően Versailles-ban felsorakoztatja szövetségeseit egy olyan gazdaságpolitika mögé, amely ha nem is befagyasztja, de lényegesen csökkenti és pénzügyileg az addiginál sokkal jobban megnehezíti a Szovjetunióval és a szocialista országokkal való kereskedelmet. Azt akarta, hogy szabjanak határt a kelet-nyugati kereskedelemben és hozzanak egységes rendszabályokat a kereskedelmi hitelek erős korlátozására. Egy ilyen határozat ugyanis gazdasági síkon támasztotta volna alá a NATO katonapolitikai döntéseit.

Az amerikai követelésből és az európai elutasításból végül kompromisszum keletkezett, ez a kelet-nyugati kereskedelem „óvatos megközelítéséről" és „deverzifikálásáról" beszélt, amely összeegyeztethető a részt vevő államok „európai és biztonsági érdekeivel".

A helyzetképhez tartozik az is, hogy az Egyesült Államok nem fizetett „kemény valutával" a neki tett általános engedményekért. Jóllehet némely részvevő, mint például a francia gazdasági és pénzügyminiszter, a Bretton Woods-i egyezmény szelleméhez való visszatérést sürgette, vagyis az erőteljes beavatkozásokat a nemzetközi pénzpiacon a valutaárfolyam-ingadozások kivédésére, a záróközleményben mindössze annyi áll, hogy nagyobb zavarok esetén a részvevőkből majd később megalakítandó munkabizottság javasolhat beavatkozást. Ezt az engedményt némelyek úgy könyvelik el, mint a beavatkozástól mentes szabad pénzpiac amerikai dogmájától való visszalépést. A megállapodás azonban oly méretben elméleti jellegű, hogy az amerikaiaknak nincs mitől tartaniuk: a dollárárfolyamot ezután is saját érdekeikhez igazítják. Arról pedig, hogy a kamatlábakat csökkenteni fogják, mint a távoli jövő lehetőségéről, s úgy is csak feltételekkel körülbástyázva esett szó.

Miután pedig az egymással homlokegyenest szemben álló gazdasági érdekek és politikák szinte semlegesítették egymást Versailles-ban, semmi ok nem volt arra, hogy visszautasítsák azt, amiben bőkezűen egyetérthettek: „csökkenteni kell az inflációt, tartós növekedésre kell törekedni, s bátorítani kell a technológiai haladást és a termelő beruházásokat." Ugyancsak alig esett érdemében szó a fejlődő országok gazdasági problémáinak megoldásához nyújtandó segítségről. Végül pedig: a 23 órás csúcsértekezlet eredeti kérdéseit sok tekintetben háttérbe szorították az angol—argentin összecsapás hírei és Izraelnek Libanon ellen kibontakozott nagyszabású agressziója.

A nemzetközi sajtó már most Versailles „asszimetrikus értelmezéséről" beszél. Finom megfogalmazásban ez azt jelenti, hogy a megállapodásokat merőben másképp értelmezik Európában, mint az óceánon túl.

Üzenet és remény

„Mi magyarok, itt, Európa közepén, kis nép vagyunk, történelmi múltunk, hazaszeretetünk, hazánkért és az emberiség sorsáért érzett felelősségünk feljogosít arra, hogy az ENSZ-közgyűlés második leszerelési ülésszakán is hangot adjunk béketörekvésünknek." — Így kezdődik az az üzenet, melyet a magyar békemozgalom intézett e fontos fórumhoz, megkérve az ott felszólaló Puja Frigyes külügyminisztert, hogy tolmácsolja a magyar békeharcosok üdvözletét és eltökéltségét: „A magyar nép kész arra, hogy ereje és tudása legjavával járuljon hozzá a béke, az enyhülés, a megértés, a termékeny kapcsolatok világának építéséhez."

Az egy hónapig tartó leszerelési ülésszakon részt vevő állam- és kormányfők, illetve külügyminiszterek áttekintik és értékelik a nemzetközi helyzetet: különös tekintettel arra, hogy sürgősen szükség lenne konkrét és általánosan elfogadott intézkedéseket hozni a háború, s elsősorban a nukleáris háború veszélyének megszüntetésére, a fegyverkezési verseny megállítására és visszafordítására, arra, hogy jelentős haladást lehessen elérni a leszerelés ügyében. A vita végén — az elképzelés szerint — egy átfogó leszerelési programot fogadnának el.

Az első rendkívüli leszerelési ENSZ-közgyűlés ülésszaka 1978-ban volt, ott határozták el e második összehívását. Az előzőn elfogadott javaslatok azonban nem valósulhattak meg, mert a világ politikai történelme hidegháborús szakaszába kanyarodott. S ennek az az oka, hogy a Reagan-kormány — részben szakítva az előző amerikai kormányok politikájával is — hatalmas fegyverkezési hajszába kezdett, amit uszító szovjet- és kommunistaellenes propagandakampánnyal próbált alátámasztani. A világ egy pillanatra megdermedt, úgy tűnt föl, hogy megállíthatatlanul rohanunk a mindenkit elnyelő háborús szakadék felé. De a népek hamarosan fölocsúdtak kábulatukból, és szinte az egész világon — magában az USA-ban is — nagyszabású béketüntetések kezdődtek.

Az Egyesült Államok nyugat-európai szövetségesei is irtózattal gondoltak egy esetleges korlátozott európai nukleáris háború lehetőségére. Mindez, s nem utolsósorban a Szovjetunió és a szocialista országok rugalmas és állhatatos törekvései a tárgyalásos megoldásra, bizonyos módosításokra késztették a Reagan-kormányzatot. Legalábbis annyira, hogy e sok oldalról jövő nyomásra hajlandónak mutatkoztak a megszakadt tárgyalások újrafelvételére, folytatására, sőt remény van már arra is, hogy a világ két legnagyobb hatalmának vezetői — Brezsnyev és Reagan csúcstalálkozóra üljön össze még ebben az esztendőben.

E megváltozott légkör játszott közre abban is, hogy az ENSZ-közgyűlés második rendkívüli leszerelési ülésszakát most egyáltalán össze lehetett hívni és meg lehet tartani. Mi várható ezen a leszerelési ülésszakon? Ha talán sok konkrét eredmény nem is, már az a tény, hogy megtarthatják, nagy siker. De ezen túl: állásfoglalásra kényszerít minden résztvevőt, azokat is, akik örültek volna, ha ez a politikai fórum egyáltalán kiiktatódik a nemzetközi kapcsolatok rendszeréből. Nekünk, magyaroknak s a többi szocialista országnak — valamint a világ többi békeszerető országának — kitűnő alkalom lesz, hogy hallassuk szavunkat, kifejtsük szándékainkat és elképzeléseinket a világ békéjének a megőrzésére. Bár tudva tudjuk, hogy e nagy célt egyetlen leszerelési ülésszak aligha érheti el, mégis bizakodunk, mert ez is tárgyalás és nem háború.

Ahogyan a már említett magyar békemozgalom üzenete megfogalmazta: „Jó szándékú, megegyezésekre törekvő tárgyalásokra van szükség, amelyekhez megvannak a megfelelő kiindulópontok." A tárgyalás „a feszültség enyhülésének újabb biztató távlatait tárhatná fel". Reméljük, hogy az ENSZ-közgyűlésnek ez a második, rendkívüli leszerelési ülésszaka ilyen biztató távlatokat is föltár.

A terror fokozza a jogfosztottak ellenállását

Menahem Begin országlása alatt kétszer özönlötte el Dél-Libanont az izraeli hadsereg: először 1978 tavaszán, a néhai Szadat egyiptomi elnök nevezetes jeruzsálemi látogatása után, másodszor pedig most, a Sínai-félsziget kiürítését követően. Az első és a második invázió célja lényegében azonos: a palesztin ellenállási mozgalom libanoni bázisainak felszámolása, s végső soron a Palesztiniai Felszabadítási Szervezet politikai megsemmisítése.

A tavaszi hónapokban lezajlott ciszjordániai és gázai megmozdulások ugyanis világossá tették, hogy a Camp Davidben kiagyalt palesztin autonómia terve — a megszállt területek törvényesnek álcázott izraeli annektálása — leküzdhetetlen akadályba ütközik: a palesztin lakosság, elutasítja az izraeli uralom minden formáját, önálló, független államot akar, mégpedig túlnyomó többségében a PFSZ irányítása alatt. Ha az izraeli kormány — miként nyíltan hirdeti — gyökerestül ki akarja irtani a PFSZ befolyását a megszállt területeken, akkor nyilvánvaló, hogy a palesztin nép nemzetközileg elismert, törvényes képviselőjét is likvidálnia kell a palesztin menekültekkel, együtt, akikről oly nagyvonalúan megfeledkeztek a Camp David-i alku aláírói, s akik természetesen vissza akarnak térni az izraeli terjeszkedés miatt elveszített hazájukba.

Bármilyen tetszetős szólamokat hangoztat is Washington az önmérsékletről, a harcok befejezéséről, nem csupán repülőgépekkel, tankokkal és bombákkal támogatja Begin hadjáratát, hanem mindenekelőtt azzal, hogy tagadja a palesztin nép önrendelkezési jogát és megtagadja az elismerést törvényes képviselőjétől, a PFSZ-től.

A palesztin ellenállási mozgalom létezése nemcsak Izrael annexiós terveit keresztezi, hanem a Közel-Kelet korlátlan ellenőrzésére törő Washingtonnak is útjában áll. A Camp David-i folyamat kiszélesítése csupán a nem kívánatos tényezők eltávolítása révén lehetséges. Az egyik erre irányuló kísérletnek vagyunk tanúi Dél-Libanonban. És egy megdöntő arányú újabb népirtásnak. Az a tény, hogy mindez az 1967-es izraeli agresszió 15. évfordulóján történik, egyúttal azt is tanúsítja, hogy Izrael mit sem veszít agresszív természetéből és a washingtoni patrónus fenntartás nélküli támogatásából.

Minden gondolkodó ember tisztában van azzal, hogy a londoni izraeli nagykövet ellen elkövetett merénylet csupán mesterséges ürügy az államszinten gyakorolt, fékevesztett terrorizmusra. Elsősorban Izraelnek és szövetségesének állt érdekében a PFSZ diszkreditálása, s ennek ürügyén az újabb agresszió, a kísérlet a felszabadító erők fizikai megsemmisítésére. A terror, az elnyomás azonban nem törheti meg, inkább fokozza a jogfosztottak ellenállását, bármilyen korszerűek is a népirtás eszközei. Eközben mindjobban kirajzolódott a Pax Americana igazi arca. A bombázók és a tankok — a szó képletes értelmében — Camp Davidből jöttek.

SZOVJETUNIÓ

Növekszik a tanácsok felelőssége

Az SZKP Központi Bizottsága által elfogadott élelmiszerprogram jelentőségét méltatta, a végrehajtással kapcsolatos feladatokról beszélt Leonyid Brezsnyev, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének Moszkvában megtartott ülésén. Brezsnyev annak kapcsán szólalt fel, hogy az elnökség megvitatta, milyen feladatok hárulnak a tanácsokra a KB határozatának végrehajtása során.

Az SZKP KB főtitkára rámutatott: a tanácsokra igen nagy munka hárul az élelmiszerprogram végrehajtásában, hiszen az alkotmányos előírásoknak megfelelően a helyi tanácsok testesítik meg a területi és az ágazati igazgatás egységét. „A mezőgazdaság és az agráripari komplexum többi területeinek legfőbb irányító szervei a plénum határozata értelmében az agráripari egyesülések tanácsai lesznek — mondotta. — E tanácsok munkáját a választott tanácstagoknak kell rendszeresen irányítaniuk és ellenőrizniök. Es ez azt jelenti, hogy jelentős mértékben megnövekszik a különböző szintű tanácsok felelőssége, szélesednek az előttük álló feladatok.

— Munkájuk fő irányát most annak kell jelentenie, hogy növekedjék a mezőgazdasági termékek termelése, emelkedjék minden egyes kolhoz és szovhoz munkájának színvonala a tervfeladatok végrehajtásában — mondotta Leonyid Brezsnyev, és a tanácsok feladatai közé sorolta a háztáji és a kisegítő gazdaságok fejlesztésének segítését is.

Felértékelték a márkát, leértékelték a frankot

Az EGK-pénzügyminiszterek tanácskozásán a nyugatnémet márkát és a holland forintot 4,25—4,25 százalékkal felértékelték, a francia frankot 5,75, az olasz lírát pedig 2,75 százalékkal leértékelték.

A frank és a márka közötti különbség, ily módon, a francia kormány kérésének megfelelően, 10 százalékkal növekedett. A tanácskozáson elnöklő belga pénzügyminiszter sajtónyilatkozatában hangsúlyozta: reméli, hogy a módosított árfolyamokkal a közös valutarendszer ismét eredményesen működhet egy ideig. Egyben örömét fejezte ki, hogy — pénzügyi egyensúlya helyreállítása végett —, a francia kormány is áttér a szigorúbb pénzpolitikára.

A francia frank leértékelésének ellensúlyozása céljából tervbe vett intézkedéseket hatályba léptette a francia kormány. A kabinet döntése értelmében, október végéig befagyasztják az árakat és a béreket. A francia költségvetési deficit csökkentése céljából, a „takarékossági csomagterv" szerves részeként elsősorban a közkiadások és a társadalombiztosítási programok megnyirbálását határozták el.

A kormány annyit elismert, hogy „kényszerű sokkhatást" okozott a franciáknak; egyben kifejezésre juttatta meggyőződését, hogy a drasztikus intézkedések belátható időn belül látványos eredményeket hoznak az infláció megfékezéséért folyó harc terén.

Megszűnik a kötelező felelősségbiztosítási díj

A Minisztertanács rendelkezése szerint 1982. július 1-től mentesülnek a gépjárműveket üzemben tartó magánszemélyek a kötelező felelősségbiztosítási díj fizetése alól. A kötelező felelősségbiztosítás rendszere továbbra is fennmarad, sőt, a biztosítottak köre bővül: a jövőben kiterjed a segédmotoros kerékpárokra is. A gépjárművel, illetve a segédmotoros kerékpárral okozott károkat az Állami Biztosító közvetlenül megtéríti a károsultaknak.

A gépjármű-tulajdonosoknak az 1982. I. félévi díjat az eddigi módon kell befizetniük, legkésőbb 1982. június 30-ig. Azoknak az üzemben tartóknak, akik az 1982. évi díjat már teljes egészében kiegyenlítették, a második félévi díjat az Állami Biztosító fiókjai és a takarékszövetkezetek a befizetési csekk és a díjigazoló lap bemutatása ellenében 1982. július 15-től visszafizetik. Az OTP az átutalási betétszámlákról az 1982. második félévi díjat már nem utalja át a biztosítónak.

A pénzügyminiszter rendelete alapján július 1-től módosulnak a dízel üzemű gépjárművek adótételei. A dízel üzemű személygépkocsik adója átlagosan 22 százalékkal nő, a haszongépjárműveké (tehergépkocsi, autóbusz, vontató) pedig ennél nagyobb mértékben. A mezőgazdasági célú, kisebb teljesítményű erő- és munkagépek adója kisebb mértékben, illetve egyáltalán nem emelkedik.

Az 1982 második felére esedékes gépjárműadó megállapítása céljából a dízel üzemű haszonjárművekkel rendelkező magánszemélyeknek július 30-ig kell felkeresniük a lakóhelyük szerint illetékes első fokú tanácsi adóhatóságot.

Szeptembertől ötnapos a tanítási hét

A most befejeződő tanévben hazánk 300 általános, illetve középfokú tanitézetében próbálták ki az ötnapos tanítási munkahetet. Hanga Mária művelődési miniszterhelyettes, az újságírószövetség székházában megtartott beszélgetésen elmondta: a kísérlet tapasztalatai jó lehetőséget adnak arra, hogy — a művészeti középiskolát kivéve — ősztől valamennyi iskolában zavartalanul álljanak át az új iskolai munkarendre.

Az ötnapos tanítás bevezetésével csak minimálisan növekszik a tanulók heti terhelése. A kevesebb óraszám miatt nem csökken a pedagógusok bérezése. A túlórák megszűnésével felszabaduló pénzösszeget az iskolák esetenként a pedagógusok jövedelmének növelésére fordíthatják.

A következő tanévtől fontos feladat hárul a családokra és a tömegszervezetekre a hétvégi program megszervezésében. A Művelődési Minisztérium felmérést készít arról, milyen többletszolgáltatást kérhetnek a szülők és a mozgalmi szervek a hatodik és a hetedik napon az iskolától. Tájékozódnak arról is, számottevőek-e a jogos szombati napközis igények. A tapasztalatok birtokában a közeljövőben — amennyiben szükséges — tovább módosítják az ötnapos tanításról szóló rendeletet.

Szeptembertől a szakszervezetek 206 művelődési intézményben szervezik meg rendszeresen a családok hétvégi programját. A SZOT üdültetési és szanatóriumi főigazgatósága lehetővé teszi, hogy a családok üdülőkben töltsék el a hétvégét. A KISZ újabb formák kidolgozásával igyekszik hozzájárulni a tanulók és a diákok megnövekedett szabad idejének kitöltéséhez.

Liftjavítás komputerrel

Gazdaságosabb a hibák megelőzése, mint az elromlott liftek javítgatása — állapították meg a Fővárosi Felvonójavító Vállalat felmérései. Ezért számos intézkedéssel kívánják szolgálni a megelőző karbantartást.

Az igénybevétel mérése például, ügyes kis menetszámláló szerkezetet készítettek, amit folyamatosan felszerelnek a vállalat gondjaira bízott több, mint ötezer liftre. Már készítik a liftkatasztert is. A rendelkezésre álló adatokat komputerbe táplálják. A számítógépes program készíti majd el a munkalapokat. A számítógép határozza meg az elvégzendő munkák sorrendiségét, időpontját, a szükséges normaidőket, utalványozza a munka elvégzéséhez szükséges anyagokat.

A tervszerű munkát segíti, hogy az egyes liftek gondozását hosszú távra egy-egy javítópárra osztják ki: részükre — öt évre előre — programot készítenek a havonta elvégzendő feladatokról, s az értékeléstől teszik függővé a dolgozók anyagi érdekeltségét.

Karjában jól kering a vér

Újra otthon! Több hetes klinikai tartózkodás után a napokban tér haza Gerlecz József, a Mecseki Erdőgazdaság dolgozója.

Április végi balesetéről — mint ismeretes, karját a felkar utolsó harmadánál egy szállítószalag letépte, s az ezt követő bravúros, 11 órás visszavarrási műtétről napokig beszélt az ország. A sikeres beavatkozást a Pécsi Orvostudományi Egyetem 1. számú sebészeti klinikáján végezték dr. Nyárádi József adjunktus vezetésével.

A klinikáról dr. Forgon Mihály professzor most arról tájékoztatott, hogy a visszahelyezett végtag vérkeringése kifogástalan. Az idegműködés visszatérésére, persze, még hónapokig várni kell.

Az igen korszerű módon és precízen elhelyezett idegvarratok reményt nyújtanak arra, hogy a lábadozó beteg visszanyerje eredeti munkaképességét.

Volt francia hadifoglyok hazánkban

Egyhetes látogatást tett Magyarországon a második világháború idején hazánkban menedékre — „ideiglenes paradicsomra" — lelt, német hadifogolytáborokból szökött franciák csoportja. Az emlékező útra sokan feleségüket is elhozták. A 24 tagú csoportot Paul Lemaire matematikatanár, a Magyarországra menekült volt francia hadifoglyok egyesületének elnöke vezette. Az utazást a Francia—Magyar Baráti Társaság és az IBUSZ szervezte. A csoport tagjai jártak Balatonbogláron, ahol annak idején a Savoy és a Nemzeti Hotelben helyezték el őket, több napot töltöttek Budapesten és Esztergomba is ellátogattak. Találkoztak számos egykori magyar barátukkal, alkalmuk nyílt arra, hogy megtekintsék Kovács András „Ideiglenes Paradicsom" című alkotását és dokumentumfilmjét, amely az ő történetüket vitte filmszalagra.

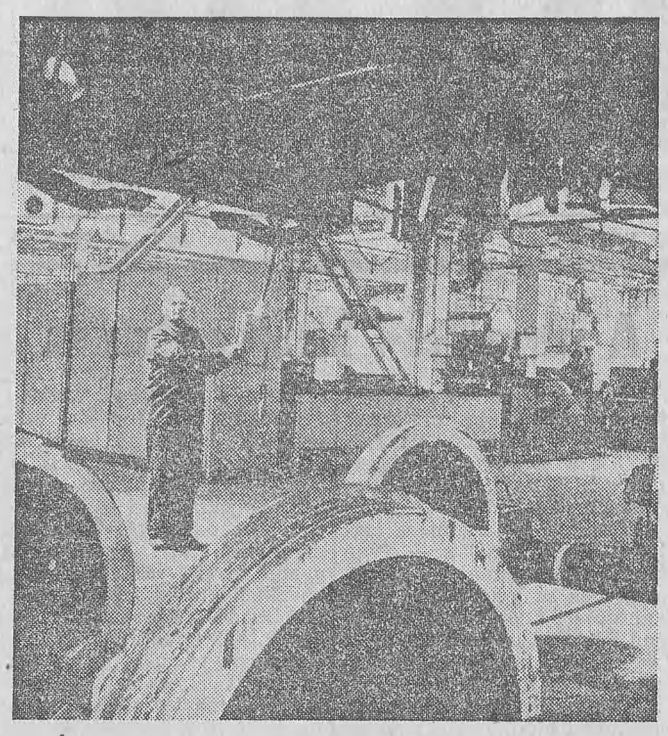

A MÁV debreceni járműjavító üzemében évente tízezer vasúti személyszállító kocsit és tehervagont újítanak fel

Vizek és veszélyek

Minden figyelmeztetés, szigorú tiltás ellenére évről évre csupán a nyári közlekedési balesetek „veszteséglistája" tud a vízhalál adataival lépést tartani.

Írásunkban csupán néhány adalékkal szeretnénk a szépszámú figyelmeztetést kiegészíteni. A vízi rendőr, az orvos és az úszómester mondja el szomorú tapasztalatait.

A vízi rendőr: Az úszó átjutott a folyó közepén, amikor észrevettük. A motorcsónak szinte másodpercek alatt beérte, már emeltük volna a hajóba, mikor a legnagyobb megdöbbenésünkre, védekezni kezdett: „Hagyjanak, hagyjanak, a Wartburg!" — ismételgette, s próbált továbbúszni. Szinte erőszak árán kellett kimenteni az életveszélyből. Csaknem sírva ült a hajónkba: „Már majdnem nyertem." Mi is megdöbbentünk, mikor megtudtuk: a Duna-átúszás tétje egy néhány éves Wartburg volt. Az életveszélyes ostobaságért ajánlotta valaki autóját, s az autóért kockáztatta valaki az életét.

No, nem mindig ilyen nagy a tét. Sokszor elég egy üveg bor vagy néhány lekicsinylő szó, s a bátorságot fitogtató már megy is a Dunának. A Dunának, amelyet soha nem lehet megismerni. A sodrás igen erős, az örvények egyszerűen legyőzhetetlenek. A pillérek lábainál világbajnok úszókat is a mélybe rántanának. No, és a hajók. Kevesen tudják, hogy egy-egy vontató tizenöt-húsz méterről is beszippantja az úszót, egyenesen a hajócsavarok alá. S ez mind-mind olyan tény, amelylyel szemben nincs védekezés. Az üveg bor s a Wartburg megnyerése alig-alig függ a vállalkozó szellemű úszó képességeitől, inkább a szerencséjétől, pontosabban a szerencsétlenségétől.

Az orvos: Az alapképletek ismertek: napozás a matracon, elviselhetetlennek hitt forróság, kábulat, egy megmártózás, s a szív egyik másodpercről a másikra megáll. A felhevült testnek a 23—24 fokos víz is hideg, a találkozás legtöbbször végzetes. Az orvosok úgy mondják, reflexes szívbénulás. Aligha van ma már olyan iskolás gyerek — nemhogy felnőtt —, aki ne ismerné ezt a veszélyt. A legtöbben azt hiszik, hogy ami igaz általában, épp rájuk nem igaz. Csalódásukat azonban már nem tudják korrigálni. Azt sem tudni, mit gondol az, aki egy-két tempónál többet nem tud úszni, hogyan fog kijutni a mély vízből. Ha mégis sikerül a fuldoklót kimenteni, a legfontosabb: eltávolítani a testből a vizet. Lehet, hogy az eszméletlenül partra került fuldoklónak még ütemesen ver a szíve, mégis csak percei vannak hátra, ha az eltömődött légzőfelületekről nem rázzák ki azonnal a vizet. Ilyenkor habozás nélkül fejre kell állítani, s szabályosan kipréselni a testből az utolsó cseppig a vizet. Csak ez segíthet.

Az úszómester: Ennél több figyelmeztető táblát már nem lehet a medencék szélére rakni. S mégis, időről időre végveszélyben kell közbeavatkozni. A legtöbb baj a részegen fürdőkkel, s a szív- és tüdőbetegekkel van. Aki szemmel láthatóan kapatosan jön a strandra, természetesen nem engedik be. S rövid italt sem árusítanak sehol. De hát ki látott már strandot sör nélkül! S hat-hétezer ember közül két úszómesternek nagyon nehéz kiválasztani azt, akit nem lehet vízközelbe engedni. Ám ez még mindig könnyebb feladat, mint azonnali szakszerű segítséget nyújtani azoknak, akik évek óta rendszeresen rosszul lesznek a melegben, ám töretlen lendülettel újra és újra próbálkoznak.

★

Aligha szükséges kommentár az elhangzott történetekhez, figyelmeztetésekhez. Hiúság lenne azt hinni, hogy ez a néhány mondat változtat a helyzeten. Ám, aki elolvasta, mindig arra gondoljon: bármily hihetetlen, vele is előfordulhat!

A Rádió-humorfesztivál győztesei

Több hónapos versengés után befejeződött a Rádió Kabarészínházának III. humorfesztiválja. A tavaly őszszel meghirdetett pályázatra összesen 5018 pályamű érkezett a Rádióhoz, amelyekből az előzsüri javaslatára 115-ös rögzítettek hangszalagra. A hallgatók március első hétfőjétől — a döntőben elhangzottakkal együtt — 65 humoros írást ismerhettek meg.

A döntőben sugárzott 7 pályamű írói közül a Magyar Rádió díját a Markos György—Nádas György szerző- és előadópáros, valamint Nagy Bandó András; a Magyar Írók Szövetsége díját Bencze Imre; a Magyar Újságírók Országos Szövetsége elismerését a Kiss József—Szabados Gábor páros, a váci Városi Tanács és a Lapkiadó Vállalat Váci Búcsú díját Maksa Zoltán kapta. A döntőbe jutott Nagy Bandó Andrást a pozsonyi rádió, a Markos—Nádas párost pedig az újvidéki rádió nyilvános rádiófelvételre hívta meg.

Kilenc óra után

— Ezt nézd, Józsi, ne a magadét, én nem a Keletiben vettem! — rázza a csuklóján levő órát egy téglaszín arcú férfi a bisztróvá kipofozott kocsmában. A csapos azonban könyörtelen. Itt az ő kronométere szerint mérik az időt és az italt, nincs apellá-ta.

Az időpontot könnyen kitalálhatják: hétköznap kilenc óra nulla perc, tíz másodperc. Vagyis, vége a böjtnek, ettől a pillanattól kezdve vígan folyhat az ital és a pénz. Azok az első pultnál, akik már túljutottak azon, hogy szégyelljék a szomjúságukat, és háromnegyed kilenckor az ajtó közelében helyezkedtek el, nehogy nyitás után megelőzze őket valaki. Közelebb araszolnak azok is, akik eddig a környékbeli kirakatok beható tanulmányozásában mélyedtek el, a negyed tíz körül érkezők pedig már a törvény adta jogukkal élni kívánók biztonságával lökik be az ajtót — és a felest.

A kilenc óra utáni népszámlálás eredménye egy péntek reggel a budapesti Akácfa utcai büfében: nyolc munkaruhás és öt utcai öltözékű férfi. Ebből még ne vonjanak le messzemenő következtetéseket, nem a ruha teszi az embert, öltönyben, nyakkendőben is éppúgy lehet — nem dolgozni.

Jog szerint minden rendben van. Betartatott a törvény betűje, s a jelek szerint a szomjúhozók is szépen átállították már belső óráikat.

— Valóban, minden rendben van?

— Alkalomszerűen, de folyamatosan figyeljük az italmérő helyeket, hivatásos és társadalmi ellenőrök bevonásával — mondja Szabó Imréné, a budapesti XX. kerületi tanács ipari-kereskedelmi osztályának vezetője. — A legritkább esetben tapasztalunk rendellenességet, mostanában pedig egyáltalán nem. A vendéglátók szigorúan és következetesen megtartják a köznyelven kilencórásnak nevezett rendeletet.

A vendéglátók megtartják

Ugyanez a véleménye dr. Farkas Zoltánnak, a Fővárosi Tanács kereskedelmi felügyelősége csoportvezetőjének:

— Lehet, hogy éppen ebben a pillanatban valaki megszegi a rendeletet — ilyesmi előfordulhat. De ez nagyon ritka, egyedi eset. Az idén például még senki sem akadt fenn a szúrópróbaszerű ellenőrzések során, tavaly is talán két ilyen ügyünk volt.

De hadd mondja tovább a tapasztalatait Szabó Imréné:

— Nem az italboltokkal van a baj, inkább a közértekkel. Amit a szeszkedvelők nem kapnak meg a kocsmában, azt megveszik a boltban, mindjárt a hajnali nyitás után. Előfordul, hogy egész kis csoportok alakulnak egy-egy üveg ital elfogyasztására valamelyik kapumélyedésben, az üzlet mögött vagy a parkban.

— Tehet erről a boltvezető?

— Tehetni éppen tehetne, de sokszor lélegzethez is alig jut, annyira kevesen vannak, és úgy leköti a benti munka. Nem cirkálhat állandóan az épület körül, s ha megtenné, ő húzná a rövidebbet.

Hát igen, akit néhányszor elküldtek már „rokonlátogatóba", az legközelebb aligha megy oda tanácsért. A legszívesebben rendőrért kiáltana az ember, de hol van annyi rendőr, ahány köztéri alkalmi ivótársaság?

Keressük meg a forrást, induljunk el egy kora reggeli közértszemlére. A Gubacsi úti önkiszolgáló élelmiszerbolt ajtajából a Medicor Művek portájára látni. A negyed hét körül vásárlók nagy részének kosarában békésen megfér egymás mellett a kakaó és a sör, a felvágott és a kisüsti. Az ártatlan áru felülre kerül, vagy kézben marad, a palackok viszont aktatáskába, diplomatatáskába, reklámszatyorba. A pakk nélkül „utazók" csomagolástechnikája már némi ügyességet kíván: úgy kell a gyárkapu előtt kabátujjba rejteni a flaskát, hogy fel se tűnjön, ki se essen.

„Itt a Kőbányai!"

Élelmiszer ABC Pesterzsébeten. Talán mondani sem kell, hogy az itteni vásárlóközönség is meglehetősen vegyes reggelit fogyaszt. Ahogy elnézem, a legnépszerűbb a sör — annak ellenére, hogy most éppen méregdrágát lehet csak kapni —, de a hármasával, négyesével érkezők bátran nyúlnak pálinkáspalackok után is. Egyikük-másikuk csak a közeli MÉH-konténerekig bírja a cipekedést, mert azok áldásos árnyékában rögtön lecsavarja a kupakot az üveg nyakáról.

Kisebb csapat tanakodik az üzlet előtt; szemmel láthatólag tétováznak. De csak addig, míg hírnök nem jő, és el nem rikkantja magát: a kisboltban van Kőbányai! Gondolom, még a nyakalásban járatlan olvasót sem kell felvilágosítani arról, hogy a Kőbányai egyet és csakis egyet jelenthet: olcsó világos sört, szerencsés esetben literes „kiszerelésben".

A keményfejű és szesztől erős tartású hörpintgetők roppant büszkék arra, hogy rajtuk aztán az isten se fog ki. Úgy látszik, nem is, mert ugye megtiltották a féldecis palackok árusítását. Na és? Ha akadnak ujjfelmutatásból is értő társak, akkor elfogy a fél liter tömény.

Vajon meddig kellene még folytatni az utat, hogy mást lássunk?

— A vendéglátóiparban bevált és betartott rendeletet egyértelműen ki kellene terjeszteni az üzletekre is, akkor talán valamennyire javulna a helyzet — vélekedik Szabó Imréné. S nemcsak ő látja így.

— Mit szólna hozzá? — kérdem Herczku Zoltánt, a budapesti Váci úton levő 13 056. számú élelmiszerbolt vezetőjét.

— Az egyik szemem sírna, a másik nevetne. Elképesztő, hogy mi van itt reggelente a Váci úton, s ebben az üzletben is. Akkora az italforgalom, hogy más miatt talán nem is lenne érdemes kora reggel kinyitni. Szívem szerint betiltanám a reggeli italárusítást, csakhogy kereskedő vagyok, s nekünk a forgalom sem mindegy. De nézze csak, bezárhatnák az összes közértet, mert az, aki inni akar, úgyis feltalálja magát. Szerintem nem a kereskedők hibája, hogy isznak a munkahelyeken, vagy italosan mennek dolgozni, hanem a közvetlen munkahelyi vezetőké, akik megengedik. Nem rendelet kellene a megszüntetéséhez, hanem rendcsinálás...

A munkahely a döntő

— Igaza van a boltvezetőnek?

— Tökéletesen — mondja Untsch Ervin, a Ganz-Mávag üzembiztonsági vezetője. — Árulhat a közért azt, amit akar, ha a csoportvezető, a művezető, az irodavezető rendet tart, akkor nincs italozás a gyárkapun belül. Sajnos, tapasztalataink szerint nem mindenki ilyen következetes; sokan közülük elnézőek, roszszabb esetben pedig maguk is ivócimborák. Mi minden kapunál valamennyi táskába belenézünk, de így is előfordul, hogy valamilyen módon becsempészik az italt. A szigorú ellenőrzés és felelősségre vonás miatt kevesebbszer, mint valamikor, de azért most is rábukkanunk egy-egy kapun belüli italmérésre. Még egyszer mondom, szerintem a munkahelyi fegyelem a döntő, s ennek megtartásában, megerősítésében nagyon nagy szerepe van a közvetlen gazdasági vezetőknek és a munkatársaknak is.

Úgy tűnik, igaza van!

A kiskorúak intézeti elhelyezése

A kiskorúakról való állami gondoskodás eddig még részletesen nem tárgyalt két módja, amely végső eszköz a gyermek védelme érdekében, de sajnos elég gyakran kerül rá sor: a kiskorúak intézeti elhelyezése, illetve állami gondozásba vétele.

A gyermek és ifjúságvédő intézetek feladata — amint nevükből is kiderül — a kiskorúak meghatározott körének védelme, gondozása, nevelése. Azok a kiskorúak tartoznak ebbe a — védelmet, támogatást igénylő — csoportba, akiknek a szülei — családon belül — nem tudnak megfelelő gondoskodást nyújtani, s tegyük hozzá: önhibájukon kívül.

Ha a szülő gondozási, nevelési feladatainak nem tud eleget tenni, bármilyen fontos is a család a gyermek számára, testi, értelmi, erkölcsi fejlődése érdekében az államnak kell átvállalnia e feladatokat.

Az állam a kiskorúak nevelését, gondozását intézményei útján látja el. Sokan nincsenek tisztában a gyermek és ifjúságvédő intézetek rendeltetésével, s ha meghallják az intézet szót, mindjárt a kiskorúak javítóintézeti nevelésére gondolnak. Pedig lényeges különbség van köztük. Javítóintézeti nevelést ugyanis a bűncselekményt elkövetett fiatalkorúval szemben szabhat ki a bíróság intézkedésként, ha eredményes nevelése érdekében intézeti elhelyezésre van szükség. Ilyenkor a bűnösség megállapítását (kimondását) a bíróság mellőzi, s javítóintézeti elhelyezést rendel el. Kétségtelen, hogy ebben az esetben is nevelés céljából kerül intézetbe a fiatalkorú (14. életévét betöltött, de 18. életévét még el nem ért személy), de nála az intézeti elhelyezést és ezzel a szükséges nevelést az előzőleg elkövetett bűncselekmény alapozza meg.

A gyámhatóság ezzel szemben a kiskorú intézeti elhelyezéséről a szülő kérelmére, illetőleg a szülő beleegyezésével hivatalból, vagy megkeresésre gondoskodik, mégpedig olyan okból, hogy

— a kiskorú testi, értelmi, vagy erkölcsi fejlődését, nevelését a család egészségügyi körülményei, kedvezőtlen lakáshelyzete, illetőleg a szülők elfoglaltsága akadályozza, feltéve ha e körülmények kialakulása nem a szülők hibájából történt,

— a szülők munkaképtelenek, vagy munkaviszonyban nem állnak ugyan, de szociális helyzetük miatt a kiskorúról sem ők, sem a tartásra köteles hozzátartozók családjukban önhibájukon kívül gondoskodni nem tudnak.

További feltétele az intézeti elhelyezésnek, ha az említett okokat védő — és óvintézkedéssel, vagy rendszeres nevelési segély folyósításával megszüntetni nem lehet.

A szülők tehát szívesen teljesítenék gyermekeikkel szembeni kötelességüket, de rajtuk kívül álló, s nekik fel nem róható okból képtelenek ennek eleget tenni. Például, ha egy családban van tíz gyerek, s a szülőkkel együtt mind a tizenketten egyetlen szobában laknak, s a szülők munkaképtelenek, bármilyen mérvű lenne is az anyagi segítség, a nagyobb tanácsi lakás, a gyermekgondozás kötelezettségét a maguk is gondozásra szoruló szülők — a segítség ellenére sem — tudnák megfelelően ellátni. Ilyenkor tehát a védelemre legjobban szoruló egy vagy több gyermeket az intézetbe felveszik a szülő kérelmére, illetve beleegyezésére. Indokolt esetben a szülő beleegyezése hiányában is, állami gondozásba vétel iránt intézkednek, mert a gyermek érdeke így kívánja.

Gyakran a szülő erejét meghaladja a gondozás illetve a nevelés, mert a gyermek például értelmi, vagy mozgásszervi fogyatékos, mégpedig olyan mértékben, hogy képezhetetlen. Ilyenkor ugyancsak intézeti segítség biztosíthatja csak megfelelően a gondozást-nevelést.

Intézeti elhelyezésre kivételesen sor kerülhet olyan esetben is, amikor a szülő hozzájárult gyermeke örökbefogadásához, úgy, hogy az örökbefogadót nem ismeri, s a kiskorút máshol elhelyezni nem lehet.

Az intézeti elhelyezés az állami gondoskodások sorában kivételes jelenség, s ha van rá lehetőség, inkább más formában (például rendszeres segélyezéssel, tanácsadással stb.) kell az állami támogatást nyújtani.

Hogyan alakulnak az intézetben elhelyezett gyermekkel kapcsolatos szülői jogosítványok? Talán megszűnik ez esetben a szülői felügyelet? Nem.

A szülő az intézeti elhelyezés időtartama alatt a gondozás-nevelés kivételével — gyakorolja a szülői felügyeletből eredő többi jogát, így a vagyonkezelést, a törvényes képviseletét, gyámnevezés jogát.

Az intézeti elhelyezés nem jelenti azt, hogy a szülőnek megszakadt volna kapcsolata gyermekével, hiszen felügyeleti jogát is csak akkor tudja gyakorolni, ha rendszeresen látogatja, tájékozódik felőle. Erre lehetőséget is ad a láthatás intézménye.

Lényeges szabály, hogy az intézeti elhelyezés hatálya alatt álló kiskorút a szülő hozzájárulása nélkül örökbeadni nem lehet.

A gyámhatóság az intézeti elhelyezés előtt meghallgatja a felügyletet ellátó szülőt és a korlátozottan cselekvőképes kiskorút. Figyelmezteti arra, hogy milyen következményekkel jár az intézeti elhelyezés (hogy a gondozási-nevelési feladatokat az intézet veszi át a szülőktől), s a gyermek személyiségvizsgálatának eredményétől függően nevelőotthonban, nevelőszülőknél, vagy egyéb nevelési intézményekben kerülhet sor a gyermek elhelyezésére. A szülő és a gyermek meghallgatásáról jegyzőkönyv készül, ami tartalmazza az említett tájékoztatást. Ennek tudomásulvétele azt jelenti, hogy a szülő hozzájárult az intézeti elhelyezéshez. Ha a szülő nem járul hozzá az intézeti elhelyezéshez, s más intézkedés a kiskorú nevelése érdekében nem vezethet eredményre, az állami gondozást kell elrendelni.

Az intézeti elhelyezés ügyében a gyámhatóság határozatot hoz, amely tartalmazza, a személyi adatokon túl a kiskorú intézetbe történő beszállítására vonatkozó felhívást, szabályozza a kiskorú láthatásának rendjét, utal arra, hogy a gondozás és a nevelés kivételével a többi felügyeleti jogokat a szülő gyakorolja, illetőleg utal az intézeti költséghez való szülői hozzájárulás mértékére. A határozat ugyanakkor felhívja a gyermek és ifjúságvédő intézet igazgatóját a gyermek felvételére, személyiségvizsgálatának elvégeztetésére, s hogy ennek alapján gondoskodjon a nevelési hely kijelöléséről. Természetesen mind a szülőnek mind a gyámhatóságnak tudnia kell arról, hogy hol helyezték el a kiskorút. Erről az intézet küld értesítést.

Az említett határozat a szülőt hívja fel a gyermek intézetbe szállítására. Mi történik akkor, ha a szülő — bár az intézeti elhelyezésbe beleegyezett — mégsem gondoskodik a kiskorú intézetben történő megjelenéséről.

Ha a kiskorú a határozat jogerőre emelkedésétől számított tizenöt napon belül nem jelent meg, erről az intézet értesíti a gyámhatóságot. A szülőt ismételten meghallgatják.

Ennek eredményétől függően a gyámhatóság dönthet úgy, hogy az intézeti elhelyezést megszünteti, s egyéb intézkedéseket tesz a kiskorú érdekében, vagy ha ilyen megoldás nem vezetne eredményre, szükség esetén a kiskorú állami gondozásba vételét rendeli el.

A szülő az intézeti elhelyezés időtartama alatt tovább gyakorolja a kiskorú gyermek vagyonkezelésének jogát. Ezért, ha a kiskorú árvaellátásban részesül, annak felvételére továbbra is a törvényes képviselő (a szülő) jogosult. Az összeget azonban már nem a saját belátása szerint használhatja fel, hanem az állami gondozott kiskorúak árvaellátására vonatkozó szabályok szerint. (A kiskorút megillető árvaellátás összegének 70%-át is gondozási díjként kell elszámolni).

Az intézeti elhelyezés jelentős anyagi terheket ró az államra, így érthető, hogy az elhelyezés költségeihez a szülőnek, illetve a tartásra köteles személynek kötelessége hozzájárulni. Nem szabad azonban intézeti elhelyezési költséget megállapítani arra az időre, amíg

— az anya a gyermekével együtt valamelyik gyermek- és ifjúságvédő intézet kötelékében van (dajkaszolgálat),

— a kiskorú intézeti elhelyezésére csak a környezetében fennálló tbc-s fertőzés veszélye miatt került sor, illetve

— ha azért került sor az intézeti elhelyezésre, mert a szülők önhibájukon kívül nem tudtak eleget tenni gyermekgondozási, nevelési kötelezettségeiknek.

A dajkaszolgálat esetén az intézetben levő anya erre az időtartamra mentesül térítési kötelezettsége alól, ez azonban nem érinti az apának, vagy az apaság megállapítása nélkül gyermektartásra kötelezett férfinak az intézeti elhelyezés költségeinek megtérítésére vonatkozó kötelezettségét.

A tbc-s fertőzés fennállását félévenként az illetékes tbc-gondozó vagy más gyógyintézet ellenőrzi, s a szülő csak igazolásukkal mentesül a fizetés alól.

Az intézeti elhelyezés a szülő kérésén, vagy beleegyezésén alapul. Nem lehet tehát erőszakkal arra rábírni a szülőt, hogy a gyermek intézeti elhelyezéséhez hozzájáruljon.

A szülőnek gyermekével szemben fennálló erkölcsi kötelességéből, felelősségéből adódóan joga van arra is, hogy az intézeti elhelyezés megszüntetését kérje. Az intézeti elhelyezést a szülő kérésére a gyámhatóság megszünteti.

Tisztában kell azonban lennie a szülőnek azzal, hogy ha a kiskorú nevelés a családban nem biztosítható, a gyámhatóság mint végső megoldást, elrendelheti az állami gondozásba vételét. A szülőnek tehát ezek ismeretében, felelősségteljesen kell döntenie az intézeti elhelyezés, illetve az intézetből való elbocsátás kérdésében.

Megszüntethető az intézeti elhelyezés a szülő hozzájárulásával, a gyermek — és ifjúságvédő intézet igazgatójának javaslatára is, ha megállapítása szerint az intézeti elhelyezés indokai már nem állnak fenn. Az intézet igazgatójának javaslatára a gyámhatóság a szülő kérelmének hiányában is megszüntetheti az intézeti elhelyezést és elrendelheti az állami gondozásba vételt. E döntésnél figyelembe veszi a kiskorú neveltségi állapotát is.

Dr. L. Gy.

Változatos étrend

Amikor Kecskeméten jártunk — június 9-én —, felkerestük a konyhát is. Tettük ezt azért, mert nagyon is tisztában vagyunk a konyha, s az ott főzött ételek hatásával, hiszen lett légyen az bármely közösség, az étel, az étkeztetés mindenütt beszédtéma.

Néhány perccel azelőtt moshatták fel a kövezetet, mert nedves és tiszta volt, annak ellenére, hogy az átalakítás még nem fejeződött be teljesen. Két-három kőműves dolgozott, vakolt, eltüntetvén a még megmaradt nyomokat, amelyeket az építés hátrahagyott...

De a hatalmas gőzüstök már a helyükön voltak, az egyikben rengeteg burgonya, felszeletelve, hideg vízben ázott. Feltekintve a táblára, ahol az aznapi étrend volt kiírva, láttuk, hogy reggelire tejeskávé és zsír volt, ebédre gulyásleves és grízes tészta, vacsorára burgonyafőzelék lesz és hozzá tükörtojás...

Tehát az üstben levő felszeletelt burgonya arra várt, hogy estére főzelék legyen belőle, s kissé odább, egy sarokban hatalmas kosárban csaknem háromszáz tojás.

★

Minden bv.-intézetben nagy és fogas kérdésnek számít, hogyan oldják meg a változatos étrendet. Itt is erről kérdeztük *Kósa Károlyt*, aki civilben is szakács, s most, mint konyhavezető gondoskodik arról, hogy társai elégedetten fogadják az általa főzött ételeket... Mikor lesz újra burgonyafőzelék tükörtojással?

— Pontosan meg tudom mondani: hat hét múlva. Másfél hónap alatt érünk a végére étrendünknek, tehát ilyen időközönként követik egymást az ételek, azt hiszem, ez önmagában is jelzi, hogy arra törekszünk — a visszhangból ítélve sikerrel —, hogy ne legyen unalmas az étrend.

— *Hányan dolgoznak a konyhán?*

— Nyolcan vagyunk, ennyi embernek is bőven akad itt munka, hiszen csaknem háromszáz emberre főzünk. Hiába segíti munkánkat gép, még mindig rengeteg a kézi munka.

— *Milyen ételeket fogad kitörő örömmel a társaság? Egyáltalán lehet itt kedvenc ételekről beszélni?*

— De még mennyire! S hogy a kedvükre tegyünk, ügyeskednünk kell a nyersanyaggal. Vannak olyan ételek, amit kevesebből is ki tudunk hozni, s így ezekkel — ezek árával — pótolni tudjuk, „gazdagítani" a kedvenc ételeket. Mik ezek? Talán el sem hiszi, de meg lehet kérdezni, bárki megmondja, hogy igazat beszélek. Nos, a következő ételek az „étkezés csillagai": rántott csirke, székelykáposzta, töltött káposzta, Stefánia töltött karaj, debreceni sertéskaraj stb....

— *Ez igen, csak az a baj, hogy ezek is 45 naponként követik egymást, mint a főzelékek... Tejet, tejeskávét gyakran kapnak az emberek?*

— Vasárnap kivételével — amikor nem szállítanak — állandóan van tej... Tehát, nem nélkülözik az emberek ezt a fontos „italt".

Á. J.

Biztos bizonytalanságban

Egy nevelői iroda a legtöbbször meglehetősen „forgalmas". Ha az újságíró beszélgetni szeretne valakivel, lehetőleg nyugodt körülmények között, akkor jobban teszi, ha nem él a szíves invitálás adta lehetőséggel: „Ott az én irodám, igazán szívesen odaadom, ott kényelmesen lehet riportot készíteni." Azután — legalábbis az esetek túlnyomó részében — meg-megcsördül a telefon, kérelmi lapokat, iratokat hoznak be, kéréssel kopogtatnak, postát hoznak-visznek; s mindez tulajdonképpen így van rendjén. Ha nincs „nyugalom", csönd, hanem pezsgő élet folyik a legtöbbször apró szobákban — akkor hatékony és jó a nevelő munkája, hiszen megbíznak benne, felkeresik az ügyes-bajos dolgokkal, elvárják (és megszokták) a jó szándékot, az emberséget, a segíteniakarást.

E kis bevezetőre csupán azért volt szükség, mert Esztergomban éppen a nevelői iroda volt a helyszíne a következő beszélgetésnek. Az írnok csöndben végezte a maga dolgát, szinte észre sem lehetett venni, hogy ott van, miközben a nevelőtisztt a benti kulturális élet lehetőségeiről, tervekről, célokról beszélgettünk. A „cél" kifejezést szándékosan emeltem ki, mert amikor elhangzott a szó, nagyot sóhajtott az addig csöndesen dolgozó fiatalember. Gesztusa olyan őszinte, olyan önkéntelen volt, hogy meg kellett kérdezni:

— *Talán nincs semmilyen célja? Vagy túl sok van, s nem tud választani?*

Ha nem is elkeseredetten, de rezignáltan tárta szét a karját:

— Sok célom? Azt sem tudom, mi lesz velem. Nem foglalkoztam még a jövővel, de egyelőre nem is akarok.

— *Mióta van itt?*

— Nem olyan nagyon régen, s nem is ez bánt, hanem az, hogy most leszek negyedszer büntetve. Pedig már azt hittem, hogy végleg abbahagytam a börtönéletet...

— *Az ok?*

— Rákaptam a betörésre. Először 1972-ben ítéltek el: akkor kerékpárlopásért. A többi eset is hasonló volt. Azután megnősültem, s úgy éreztem, végre megállapodom. Gyerekem született: kifejezetten boldog voltam. Nem sokáig...

— *Mi változott meg az életében?*

— A feleségem. Inni kezdett. A vendéglátóiparban dolgozott, és a munkahelyén összejöhetett valamilyen társaság. Vagy a kollégák... nem tudom, és utólag már egyre kevésbé érdekes. Egyre gyakrabban jött haza részegen. A gyerek is látta! Hiába keresett jól, elment az összes pénz. Sokasodtak a gondok, nőttön-nőtt a feszültség.

— *Nem próbált meg beszélni vele?*

— Dehogynem... számtalanszor. Józanul mindig mindent belátott, megígért. És utána kezdődött az egész elölről.

— *Mennyit ivott a felesége?*

— Csak becsülni tudom a mennyiséget, miután nem egy munkahelyen dolgoztunk. Amikor szabadnapos volt, akkor hat-hét üveg sör és egy liter bor volt az „adagja".

— *Együtt itták meg, vagy ez csak az ő fogyasztása volt?*

— Nem szeretem a szeszt. Apámat az ital vitte annak idején a sírba: én egy életre megutáltam mindenfajta alkoholt.

— *Hány gyerekük van?*

— A feleségem előző házasságából kettő, és egy közös. Nagyon szerettem és szeretem mind a hármat.

— *És a feleségét?*

Hosszú csend ereszkedik a szobára. Látszik, hogy beszélgetőtársam nehéz gondolatokkal birkózik magában. Végül lassan, nehezen megszólal:

— Úgy hallottam, hogy összeköltözött egy régi ismerősével, aki fiatalabb korában egyszer már udvarolt neki. Ő is iszik. Azt is mesélték, hogy a tanács egészségügyi osztálya eljárást indíttatott a feleségem ellen, hogy elvonókúrára kötelezze. Ha abbahagyja az ivást, talán még rendbe jöhet kettőnk élete is...

— *A gyerekek további sorsa?*

— Innen, bentről nehéz pontosan nyomon követni, mi történik velük. Szerencsére az anyósom — tulajdonképpen nem is használom szívesen ezt a szót, mert nagyon negatív kicsengése van — áldott jó asszony. Azelőtt is, és ahogy tudom, most is rengeteget törődik a gyerekekkel. Sőt, úgy tudom, csak ő törődik velük. De ő sem tud megoldani mindent... A feleségem beadta a válókeresetet.

— *Elég sok a rossz tapasztalata, de a szavaiból úgy veszem ki, hogy csak a felesége akar válni...*

— Így igaz. Én bízom abban, hogy összekerülhetünk még egyszer. Belőlem legalábbis nem hiányzik a szándék. Nagyon sokat tépelődöm magamban, és néha teljesen hiábavalónak, céltalannak érzem az egész életem. Ha a feleségem ragaszkodik a váláshoz — meg fog történni, hiszen én börtönben vagyok. A gyerekek talán nem kerülnek állami gondozásba, hiszen a nagymamájuk gondjukat viseli.

— *Nem tudott volna erősebb hatást gyakorolni a feleségére, hogy ne igyon többet?*

— Belefásultam. Olyan sokszor kértem, olyan sokszor megígérte — és olyan sokszor folytatta ott, ahol abbahagyta... A végén már nem is szóltam.

— *A legutolsó bűncselekménye?*

— Betöréses lopás, akárhogy nézem. Nem mentegetni akarom magam, de ez is a gyerekek, pontosabban a közös gyerekünk miatt történt. Születésnapja volt, megrendeltünk egy tortát a délutáni kis családi ünnepséghez. A feleségem azonban megint ittasan jött haza, s ráadásul azt a pénzt költötte el, amiből a tortát kellett volna kifizetni. Máig sem értem hogyan, de én is megittam bánatomban három-négy féldecit. Elhatároztam: bármi áron szerzek pénzt. Elmentem a kocsmába zárás után, és betörtem. Elvittem a váltópénzt — lehetett vagy kétszáz forint — és egy asztali rádiót.

— *Mihez ért? Milyen szakmája van?*

— Érteni értek sok mindenhez. Tanultam a kőműves szakmát, de papírom nincs róla. A gyűjtőben belejöttem a faipari munkákba, ott elvégeztem egy tanfolyamot is. A gimnáziumot nem fejeztem be. Sportoltam sokáig — de azt is abbahagytam. A társaim megdöbbenve néznek minden reggel, amikor ébredés után tornázni kezdek... Hivatalosan, bizonyíthatóan semmihez sem értek. Családom van — de még sincs. Az anyósékánál laktunk: oda valószínűleg nem mehetek vissza, ha elválunk. Tehát lakásom sincs. Csak egy valami biztos körülöttem: a bizonytalanság...

★

Tanácsot adni, lehetőségeket — szóban — felvázolni könnyű lett volna. Szöllősi Pál nagyon nehéz helyzetben kezdi majd újra az életét; a szabadulás után a könnyebbsége legfeljebb annyi lesz, hogy néhány bizonytalansági tényező megszűnik körülötte.

S ha belegondolunk: ez sem kevés. Alapnak elegendő ahhoz, hogy tovább lépjen. Merre? Ez már csak rajta múlik.

—H—

Talpraesettség avagy a korrupció

Pénz, pénz, pénz...

Nem az ABBA-együttes slágerére utal a cím, s nem is Montecuccoli szállóigévé vált híres mondására (amely szerint a háborúhoz három dolog szükségeltetik: pénz, pénz és pénz), hanem egy olyan jelenségre, amely napjainkban az egyik legelterjedtebb és legkárosabb — ez pedig a korrupció, a vesztegetés. Sokféle módon folyik ellene a küzdelem, egyelőre azonban tartja magát... Vége lenne egyszerre; ha — például — egyik napról a másikra mindenki elhatározná (és be is tartaná!), hogy holnaptól pedig egy fillért sem ad a megszabott, törvényes értéken felül. Nem gyengül el, amikor egy ruhaüzletben az eladó rápillantva sajnálkozva közli, hogy éppen az ő méretére nincs nadrág, majd várakozásteljes arckifejezéssel ránéz; a cipőboltban természetesen(?!) csak a szükségesnél egy számmal kisebb vagy két számmal nagyobb cipőt tudnának adni a kiválasztott fazonból, hacsak ...; másutt éppen az a műszaki cikk nincs már hónapok óta, amit kér, bár az eladónak valami rémlik, hogy esetleg a raktár legtávolabbi zugában valaki másnak félretéve mintha lenne — és így tovább. Oldalakon keresztül lehetne sorolni a hétköznapi élet ezernyi apróbb-nagyobb pillanatát, amikor az ember magában dühöngve, ám lehetőleg barátságos arcot vágva a zsebébe nyúl.

★

Beszélgetőtársam Esztergomban azok közé tartozik, akik járatosak az efféle ügyletekben. Üzemanyagjegyekkel való visszaélés a konkrét ok, ami miatt tavaly december óta itt van.

— Nem volt nekem semmi különösebb hasznom belőle — legyint kesernyés mosollyal —, csak éppen a felelősség engem terhel. Évek óta ment a manipulálás a benzinjegyekkel. Odakerültem ehhez a vállalathoz vezető beosztásba, persze, semmiről sem tudtam. Nincs az a bundázás, amit ne lehetne elég hosszú ideig megfelelően álcázni; aláírtam én is minden ügyiratot, elszámolást, amit elém tettek — ahelyett, hogy vettem volna a fáradságot, és egy-két dolognak személyesen is utánanéztem volna. Ugyanis az ellenőrök is emberek, lehet „befolyásolni" a véleményüket... Mire rájöttem egy-két trükkre, addigra késő volt, nyakig benne ültem a pácban. Most pedig itt.

— *Milyen végzettsége van?*

— A legmagasabb, úgynevezett felsőfokú szállítási szakvizsga; ma már nem számít külön képesítésnek, mint annak idején, amikor letettem a vizsgákat. Egyébként ezt megelőzően szakközépiskolát végeztem.

— *Milyen munkakörhöz volt szükséges az említett felsőfokú vizsga?*

— Az exportjoggal is rendelkező nagyvállalatok termékei nem úgy indulnak útnak a megrendelőhöz, hogy feladják a postára. Az illetékes embernek ismernie kell a termékfajták szállításának leghasznosabb, legcélszerűbb módját, az adott időszakban rendelkezésre álló szállítási kapacitást (mit lehet könnyebben szerezni, egy tehervonatot vagy éppen néhány kamiont?), s mindezen információk birtokában el kell döntenie, hogy mi éri meg leginkább a ráfordítást; ismernie kell a cél felé vezető útvonalakat, távolságokat és így tovább. Röviden: nekem kellett eljuttatnom az árut a rendeltetési helyre. Hányszor lebukhattam volna korábban...

— *Ezek szerint ez a mostani üzemanyagjegy-história már nem az első eset?*

— Nem voltam még büntetve. De: például, amikor a Hungarovin-nál, ennél a borforgalmi vállalatnál dolgoztam, lopáson rajtakaphattak volna. Mi más lenne az, amikor jövök el a munkahelyemről a kocsimmal, s mondjuk, megállít egy rendőr, és a hátsó csomagtartóban ott talál két rekesz bort? Pedig nem haza vittem...

— *Hanem?*

— Tegyük föl, egy külföldi vállalattal kötött szerződés alapján adott határidőre oda kellett utaztatnom bizonyos mennyiségű bort. A leggyorsabb és legcélszerűbb a tehervonat: igen ám, de a MÁV területi illetékese nem rendelkezik elegendő üres vagonnal; ami van, az kevés. Felcsillan tehát a lehetőség: van vagon, csak még egy kicsit ki kellene pótolni azt a tehervonatot. Ha késik a szállítmány, ha nincs ott a szerződésben kikötött határidőre, akkor ugrik a nyereség, a prémium... A két rekesz bor átkerül az erre alkalmas ügyintéző tulajdonába — finomabban nem tudom fogalmazni —, és másnap begördül a raktár elé egy gyönyörűséges szép, hosszú, üres tehervonat. Ennyi az egész. A két rekesz bor egy palackozóban nem tétel, mert mindig van üvegtörés és így tovább.

— *Ezek szerint ez a természetes elintézési mód?*

— Nem. De, hogy a példánál maradjak, annak a MÁV-irányítónak csak egy tehervonata van, nincs többre kapacitás. Erre az egy vonatra öten is jelentkeznek: miért más kapja meg, miért ne én?

— *Miért ne az, aki legelőször jelentkezett, vagy akinek a szállítmánya a legromlandóbb, vagy legfontosabb, mondjuk, népgazdasági érdekből? Csak a vesztegetés szabhat meg sorrendet?*

— Félreértés ne essék: egy szóval sem azt mondtam, hogy ez jó van így. De: mindenki fut a pénze után. Én is.

— *Ahogy gyűrűzik tovább a folyamat, hol a határ?*

— Tessék egyszerűbbet kérdezni. A jelenség régen is volt, talán egyidős az emberrel. Nagyon összetett probléma. Talán árubőséggel lehetne gátat vetni? De hát tulajdonképpen mindent lehet kapni Magyarországon, ami szükséges. Csak megfelelő ismeretség kell hozzá... és ezzel bezárult a kör. Talán az is baj, hogy az embereknek — általában — borzasztó nagyok az igényei. Ezek kielégítéséhez pedig pénz kell, sok pénz. Becsületes munkával nem lehet néhány hónap alatt tíz- vagy százezreket összehozni — az „ismeretség" által megszerzett különleges csempét, legújabb képmagnót, csodálatos import szobabútort, jó helyen fekvő telket, régóta áhított gépkocsit — soroljam tovább? — viszont ki kell fizetni, különben másé lesz. Tehát az illető elfogadja a felkínált pénzt, s cserébe megteszi azt, ami egyébként munkaköri kötelessége is. Csak éppen — valakinek kedvez ezzel, mint esetemben a példaként felhozott tehervonattal. A könnyű pénzszerzés íze pedig csodálatos. Aki egyszer megkóstolta, nem nagyon tud lemondani róla...

— *Beszélgettem Tökölön fiatalokkal, s végigkérdeztem őket: ki, mennyi pénzt tart elegendőnek a havi megélhetéshez? Elképesztő összegeket mondtak: a szerényebbek sem adták alább tízezer forintnál, természetesen fejenként egy családban. Reálisnak tartja ezt?*

— Egyáltalán nem. Havi tízezerből megfelelő szinten meg tud élni egy háromtagú család. Persze, ebből nem telik, mondjuk, egy év alatt egy autóra, vagy hétvégi telekre, külföldről származó luxusholmikra. No de hát nemcsak ilyen környezetben lehet élni... Ez az, amire már céloztam az előbb: túlzottak az igények. Sokan nagyon „elszaladtak" ezen a téren. Otthonról hozták? Eltanulták másoktól? Nem tudom, de kétségtelen, hogy olyan jelenség, amely táplálja a vesztegetési láncolatok kialakulását. Mert egy idő után az ember, aki kap csúszópénzt, el sem tudja képzelni, hogy enélkül is lehet bármit is vásárolni... ő is ad. Aki átveszi, az megint megszokja, továbbadja — és egyre hosszabbodik a lánc.

— *Alapos ismerője a témának...*

— Kár is lenne tagadnom. Pedig soha nem akartam harácsolni, valamikor én is csak lelkesedésből dolgoztam. De ennek csak hosszú évek alatt érik be az eredménye (ha beérik). Megnősültem, megszületett a gyermekem; rögtön több lett a kiadás. Lelkesedéssel azonban nem tudtam fizetni...

— *Sok lehetőség van a jövedelem törvényes növelésére is. Lehet többet dolgozni, pluszmunkát vállalni, kiegészítő tevékenységet folytatni és sorolhatnám tovább.*

— Ez így igaz. De emberek vagyunk, esendők: a könnyen szerzett pénznek — mint már mondtam — csodálatos íze van.

— *Az örömmel, hivatástudattal végzett munkának is!*

— Talán ez is nagy hiba: úgy tűnik, egyre kevesebb emberben van meg. Szerintem a pénzért való hajtásnak, vagy inkább a korrumpálhatóság felé vezető útnak az első állomása az, amikor valakit egyáltalán nem érdekel, hogy mit csinál, csak sokat fizessenek érte. Könnyen megszédít mindenkit a pénz...

— *A felesége hogyan viseli el a történteket?*

— Sehogy. Beadta a válópert. De hát — én léptem át azt a határt, amitől innen még tisztességes az ember, de amin túl már nem... A hogyan tovább? kérdésén még ráérek töprengeni. Igyekszem itt benn jól dolgozni, azután majd lesz valahogy. A pénz istene felemelt egy darabig; de pottyantam is jó nagyot. A tanulságot leszűrtem, s remélem, életem végéig tartani tudom magam hozzá...

H. A.

Vizsgáztak a gimnazisták

Június 9-én a Gyűjtőben vizsgázott az I. László Gimnázium kihelyezett tagozatának első osztálya.

Az elmúlt év őszén huszonhárman kezdték meg önként középiskolai tanulmányaikat. Heten időközben szabadultak, ezért már nem idebent vizsgáztak.

A tanulók magyar, történelem, földrajz, matematika, kémia és biológia tantárgyakból adtak számot tudásukról. Átlagos tanulmányi eredményük jó minősítést érdemelt, ezért osztályfőnökük az osztály valamennyi tanulóját megdicsérte.

Az osztály átlagéletkora közel harminc év. A bizonyítvány átadása után beszélgettünk a vizsgáztól megszabadult tanulókkal.

Terék Sándor harmincnégy éves villanyszerelő szakmunkás, 1964-ben fejezte be tanulmányait. Megkérdeztük, miért iratkozott be a középiskolába.

— Halad az élet, a kor követelménye, hogy minden ember, bővítse, fejlessze általános ismereteit. Én éltem azzal a lehetőséggel, amit itt biztosítanak. Tanulni sohasem késő!

Borszéki István harmincegy éves. Háromszor volt büntetve, összesen nyolc év és hat hónapot töltött eddig börtönben. Az összes vizsgázó közül talán ő a legboldogabb. A sikeres vizsga után, néhány nap múlva visszatérhet a szabad életbe.

— Korábban 1968-ban ültem utoljára iskolapadban. Úgy érzem, helyesen választottam, amikor elkezdtem középiskolai tanulmányaimat. Ma az életben bármilyen munkakörben csak úgy tud az ember helytállni, ha megfelelő képzettsége van.

Önként kértem, hogy a bíróság rendelje el a pártfogó felügyeletemet. A korábbi bűncselekményeim miatt családi kapcsolataim teljesen megszakadtak. Egyedül maradtam. A pártfogóm már biztosította a munkahelyemet a 21-es Volán Vállalatnál, ahol szállást is kapok.

Folytatni akarom középiskolai tanulmányaimat. Erre lehetőség van, hiszen az I. László Gimnázium lehetővé teszi, hogy a szabadultak befejezhessék megkezdett iskolai munkájukat...

★

Az elítéltek komolyan veszik tanulmányaikat. Bizonyítja ezt, hogy az év közben szabadultak ezekben a napokban az I. László Gimnáziumbn vizsgára jelentkeztek, és valamennyien nagyon jó eredményt értek el.

— ZIMM —

Bemutató — bökkenőkkel

A Gyűjtőben eddig is igen színvonalas műsorokkal szórakoztatták a nézőket a Mikroszínpad művészeti csoportjai. Lelkes, fáradtságot nem ismerő vezetőjük: Schneider Albert.

A Heti Híradóban már többször beszámoltunk nagy sikerű műsoraikról. Schneider Albert most szomorúan beszélt arról, hogy az intézet kultúrterme még sok kívánnivalót hagy maga után.

Igaza van, hiszen a Heti Híradóban mi is számtalanszor bemutattunk olyan kultúrtermeket (pl. a sopronkőhidait, vácit, márianosztrait, kalocsait, szegedit), amelyek berendezése, felszereltsége nagyban emeli az előadások színvonalát.

Gondoljuk, a Gyűjtőben is lenne lehetőség arra, hogy némi segítséggel, törődéssel javítsanak a körülményeken, s a mostani, nagy gonddal és szakértelemmel összeállított műsor bemutatójára már így kerüljön sor.

— ZIMM —

Amikor megnyúltak az árnyak

2

A péntekről szombatra virradó hajnalon, egészen pontosan hajnali kettő és fél három között, a megszokottól eltérő időpontban kelt föl D. János. Óvatosan motozott a sötétben, igyekezett nem zajt csapni. Ahogy az ágy végében szöszmötölt a nadrágjával, hirtelen fölgyulladt az éjjeli lámpa. Felesége álmosan pislogott. Hol férjére, hol pedig a reggel ötre beállított vekkerre nézett.

— Hova mész ilyenkor? — kérdezte ásítva Irén.

— Aludj! — mondta suttogva, de határozottan a férje. — Bemegyek az üzembe, ellenőrzésre.

D. Jánosné ezzel eloltotta a lámpát, forgolódott még egy darabig az ágyban, aztán, hogy a paplant sikerült a fejére húzni, elaludt.

★

D. János magára vette azt a kopott és olajos Trapper nevű magyar farmernadrágot, amelyet rendszeresen munkába menet viselt. Belebújt vastag garbópulóverébe, és piros sálat tekert a nyakába. Magára terítette műbőr dzsekijét, amelynek hátán egy L alakú szakadás található a bal lapocka alatt, s amelyet a gáztöltő üzemben ő maga fércelt össze vékony rézdróttal. Az asztalra tette igazolványait, egy gyűrött húszforintost és hét forint 40 fillér aprópénzt. Lekapcsolta csuklójáról a karóráját, és azt is odahelyezte a többi mellé, a horgolt terítőre. Nadrágzsebéből kivette kulcscsomóját. Szórakozottan és ráérősen zörgette meg a tenyerében, majd egy hirtelen mozdulattal lerázta magáról pillanatnyi gyengeségét. Hirtelen nem törődött vele, hogy hangosan csörömpöl a konyhaajtó, ahogy kilép az udvarra. Szandálban csattogott le a betonlépcsőn és hangosan, visszhangozva klaffogott cipőtalpja a kövön. A ház sarkánál azután hirtelen csönd lett. Vastag és néma csönd, amilyet csak faluhelyen lehet hallani hajnali három óra körül. A sötétben nem látszott D. János, csak a zörejekből lehetett következtetni mozdulataira.

Elővette a cigarettáját és rágyújtott. A gyufa egy másodpercre kísérteties vonásokat rajzolt arcára, mintha maga a sátán állna a kertben. Aztán fogta a falnak támasztott kerékpárját és kitolta az utcára. Mentében csapta be maga után a kertkaput, hogy a szomszédból még rávakkantott a kutya. Fölült a biciklijére, és a néma sötét utcán, parázsló cigarettával a szájában, füstcsíkot húzva maga után, eltűnt örökre az éjszakában, mint egy jelenés. Elnyelte a feketeség.

★

Harmincnégy nappal később, amikor a c-i úttörőcsapat Szorgalom őrse kirándulásról tért vissza, a B. patak mentén az egyik hatodikos fiú valami furcsát vett észre. A kenderáztató mellett, ott, ahol a szennyes víz folyik bele a patakba és örvényt is kavar, a víz fölé hajló szomorúfűz alatt egy puffatag valamit pillantott meg. A gyerekek közelebb mentek és rémülten vették észre, hogy az a valami emberre hasonlít. Sikítozva rohantak a faluba, egyenesen a tanítójukhoz, aki sánta lábával gyorsan átbicegett a körzeti megbízotthoz. A rendőr nyomban telefonált a járási kapitányságra. Kurtán jelentett, majd határozottan kerékpárra ült, és a helyszínre karikázott. Így találták meg 34 napi reménység és kétségbeesés után a B. patak bizonyosságában, felpuffadva D. Jánost. Azt a vékony csontú, lányos arcú, halk beszédű férfit, aki 33 évet élt, mint Krisztus maga és aki a halálba vitte minden titkát. Hogy a körülötte vastagodó bizonytalanság, mint a vattapárna, megóvja őt a kíváncsi és tolakodó tekintetek elől.

★

Ezen a június 12-én idősb D. Jánosné kapálni készült a kertben. A kukoricát akarta megtisztogatni a fölvert gyomtól, amikor autó állt meg a háza előtt. A Zsiguliból csak a menye szállt ki.

— Jöjjön, édesanyám — mondta Irén —, megtalálták a Jancsit a B-ben.

— Édes Istenem! — sikoltott föl idősb D. Jánosné, és kiejtette a kapát a kezéből. Jajveszékelt és dobálta a testét, úgy hogy a menye támogatta be a házba. Leültette a konyhaasztalhoz, a kredenc tetejéről levette a pálinkásüveget, töltött egy kupicával az anyósának.

— Igya meg! — mondta. — Ez jót tesz.

Azután mosdóvizet hozott a kútról. A lavorba öntötte, az öregasszony pedig beállt a tálba. Irén segített neki mosdani, szivaccsal dörzsölte le a testét. Majd a szekrényből elővette a fekete cipőt, a fekete harisnyát, a fekete ruhát, a fekete fejkendőt, és komótosan öltöztette második anyját. Nem szóltak, nem beszéltek egymással.

Én dolgozom, te számolsz, ő keres!

Bizonyára sokan felkapják a fejüket, amikor a cikk címét elolvassák. Hogyan, hát még ennyire gyakori nálunk az írástudatlanság, hogy a munkáltatást is veszélyezteti?

Sajnos, azt kell mondanunk, hogy igen, s ami a legszomorúbb ebben, hogy általában fiatalokról van szó. Képzeljük el magunkat: felnövünk, elérjük a harminc-negyven évet és még soha egy betűt nem tudtunk elolvasni. Látjuk, de nem értjük az újságokat, akárha arabul írnák őket. Csak apró jeleket fedez fel a szemünk, de értelme nem világosul meg előttünk. Ennél szörnyűbb büntetés már aligha érhetné az embert, pedig emberek tízezrei élnek így...

Nem ír levelet, hanem írat, nem olvassa szerettei írását, hanem felolvastatja, nem járat újságot, nem megy könyvtárba, könyvet csak akkor ismerhet meg, ha valaki felolvassa neki, hiába van szeme, csak a fülére számíthat. A hangot érti, a kimondott szavak között még csak-csak eligazodik, de ha már le van írva, akkor bizony baj van.

Nos, ezek az emberek a munkájukban is hátrányt szenvednek. Gondoljuk el, milyen egyszerű: cipőfűzőt kell hajtogatnunk. Erre van egy megfelelő villásszerszám, csak arra kell vigyázni, hogy egy csomagban pontosan 50 darab fűző legyen, se több, se kevesebb! S itt a bökkenő! Amit egy gyerek is el tud végezni, az egy írástudatlan embernek megoldhatatlan feladat. Egyszerűen nem tud elszámolni ötvenig. Csak érzékeli, hogy ez már körülbelül van annyi, s aztán adja tovább. Igen ám, de nincs meg az ötven! Vagy néhány párral több, s ezeket nem szállíthatják el, mindegyik csomagot át kell számolni valakinek... Tehát dupla munkát végeznek, sőt, még annál is többet, hiszen nem egy-kettő, hanem tíz-húsz emberről van szó!

★

A kecskeméti varroda új részlegében 18-29 asszony, lány dolgozik. Néhány kivételével mind analfabéta. Itt dolgozik például Kovács Gusztávné, aki már többször volt börtönben, de sem írni, sem olvasni, nem tud! És ráadásul viszonylag fiatal: mindössze harmincnyolc éves... Csak azt nem értem, miért nem tanult már azóta, hiszen ha gyerekként megakadályozták a szülei, hogy megtanuljon írni-olvasni-számolni, azóta már felnőtt, beiratkozhatott volna valamelyik iskolába! De nem. Ő megelégedett azzal, hogy nem tud! Nem is akar ezen változtatni. Ha a fizetését vagy a selejtpapírját „írja" alá, *gondosan odarajzolja a keresztet!*

Mondanom sem kell, soha nem volt munkahelye, nem dolgozott, nem is tudom, miből élhet ő maga és a négy gyereke... A férje sem dolgozik. Hatan élnek tehát a családi pótlékból... Most is azért került vissza, mert lopott. Háromszáz forintott vett ki valakinek a zsebéből. Mondhatná az ember, ehhez van esze, de dolgozni nem tud és nem is akar... Ám igazságtalanok lennénk, hiszen ahhoz előbb meg kellene tanulnia dolgozni. Még itt, azt a munkát, amely a lehető legelemibb készséget kívánja, azt sem tudja elvégezni. Arról sem tud számot adni, hogy ha dolgozik, mennyit végzett, hány párat adott le. Egyszerűen képtelen bármit is rögzíteni. Hát hogyan dolgozhatna ő például egy gyárban, vagy akárhol? S most azt nem értem, hogy ha a szülők már olyan felelőtlenek, amilyenek, akkor legalább a helyi közigazgatás — a tanács — miért nem áll a sarkára, hogy a Kovács Gusztávnék legalább pár osztályt elvégezzenek, *hogy ne legyenek ilyen kiszolgáltatottak!!*

Mert azok! Nem jobb a helyzete *Sztojka Jolánnak* sem. Ő rablás miatt került vissza a börtönbe. Már korábban leült 3 évet, s most megint börtönben találta magát... Négy gyereke van, soha nem dolgozott, s így külön *miniszteri engedéllyel kaphatta meg a gyest!!* De megkapta, s ahelyett, hogy nevelte volna a gyermekeit, rabolt... Sajnos, ő is analfabéta... Nem tud semmit, ami a betűvel vagy a számmal kapcsolatos! S emiatt egy cseppet sem bánkódik. Olyan természetesen mosolyog, mintha a világon minden rendben lenne. Alig múlt harmincéves! A legnagyobb gyereke nyolcéves, a legkisebb még nincs három... Még csak az kellene, hogy ezek az ő gyerekei is analfabéták legyenek...

Elég szomorú, hogy ezt kell mondani: remélhetőleg állami gondozásba kerülnek, s ott legalább a korukhoz, képességeikhez méltóan foglalkoznak velük... Szinte érthetetlen az a belenyugvás, amivel ezek az asszonyok fogadják a sorsukat. Egyszerűen tudomásul veszik, hogy ők nem tudnak semmit, és kész!!

★

Ebben az intézetben nem folyik általános iskolai képzés. Aki itt analfabéta, azt majd átszállítják Kalocsára, hogy ott tanuljon... Remélhetőleg ez a két asszony és a többiek is ott lesznek, s mire a büntetésük lejár, valamicskét bepótolnak abból, amit három évtized alatt elmulasztottak.

Á. J.

„Köszönöm az ajándékot!"

Gyermeknapra szinte valamennyi intézetben lehetővé tették, hogy a szülők ajándékkal kedveskedjenek gyermekeiknek. Sok-sok tízezer forint értékű játékot, könyvet vitt házhoz az országban szerteszét a postás.

A gondoskodás, a törődés mérhetetlen örömet és boldogságot okozott kicsiknek és nagyoknak egyaránt. Erezték, hogy szüleik a távolból is gondolnak rájuk, nem feledkeztek meg róluk.

Idézünk abból a levélből, amelyet egy hétéves kisfiú írt az édesapjának:

„...Amikor a postás bácsi becsengetett, és a kezében megláttam a csomagot, tudtam, hogy Édesapám, te küldted nekem. Álmomban sem mertem gondolni, hogy eddig csak a kirakatban megcsodált repülőgépet küldöd nekem. Repülőgép. Talán emlékszel még rá, hogy már ovis koromban is pilóta akartam lenni. Ez a gép most itt van, este az ágyamban magam mellé tettem, vele aludtam, és azt álmodtam, hogy együtt szárnyalunk kistestvéremmel, anyukámmal és Veled, apukám. Biztosan eljön az az idő, amikor az álom valósággá válik. Köszönöm, hogy gondoltál rám. Milliószor puszil: Zoli."

— Z —

Tanévzáró Tökölön

Megkezdődött az ünnepség

Az iskolai ünnepélyek egyik legszebbike a tanévzáró. Soksok diák várja szorongva a munkáját igazoló okmányt, a bizonyítványt. Kíváncsian tekint bele, milyen jegyre érdemesítették, minősítették a munkáját. Bizonyára sokan örülnek, de lesznek csalódottak is.

★

Az 1981—1982-es tanévben Tökölön a fiatalkorúak intézetében 131-en fejezték be az általános iskola egy-egy osztályát.

Huszonöten tettek eredményes vizsgát a nyolcadikban.

Huszonnyolc fiatal tanult meg írni és olvasni!

Bíró Vince iskolaigazgató értékeli a tanévet

Nagyon szépen fogalmazott az iskola igazgatója, Bíró Vince tanár úr:

A kedves és megható ünnepséget még bensőségesebbé tette, hogy az ország távoli vidékéről is igen sok szülő és hozzátartozó jött el Tökölre, hogy részese legyen ennek a szép júniusi napnak.

Az irodalmi szakkör ismét remekelt. Nagy tapsot kapott.

Erősen felhős volt az égbolt és az eső is csepergett, amikor a tornapályán gyülekeztek a bemutató résztvevői.

Kitűnő gyakorlatokat láttunk a nyújtón, gyűrűn, a szekrényugrásban. A legnagyobb tapsot azonban a gúlások aratták. Remekeltek, szinte egymást múlták felül azok a gyerekek, akik a szertornával, a rendszeres sportolással, a tornával itt ismerkedtek meg, Tökölön.

Szülők és hozzátartozók figyelik a sportbemutatót

Idősb D. Jánosné keresztet vetett, ahogy kilépett a kapun, és beült a citromsárga Zsiguliba. Fia apósa vezette az autót, és némán tették meg azt a tizenkét kilométert, amíg be nem értek C-be.

A patakpart innenső oldalán szorongott a felbolydított falu. A kenderáztató mellett már ott állt egy rendőrautó, és a fűzfának támasztva a körzeti megbízott kerékpárja. A rendőrök cigarettáztak, és néha váltottak egy-két szót a körzeti orvossal.

D. Jánosné egyenesen fia felé rohant. A rendőr alig tudta elállni az útját és megfékezni, hogy a puffadt tetemre ne boruljon.

— Nem szabad a fiához nyúlni D. néni. Meg kell várni a nyomozókat.

A nyomozók fél óra múlva érkeztek meg Zs.-ből. Méricskéltek, fényképeztek, aztán rádión beszóltak a központba, hogy küldjenek egy daruskocsit meg egy teherautót. Egy óra múlva megérkeztek azok is. A platóra szalmát szórtak, aztán a darugémet a hasmánt fekvő tetem lábára erősítették, mert csak így emelhették föl a meredek patakpartról. Amikor D. János embermagasságban himbálózni kezdett a levegőben, a kíváncsiskodók távolabb húzódtak. A férfit hanyat fektették a teherautó platóján, intettek édesanyjának, feleségének. Az egyik civil ruhás rendőr megkérdezte tőlük, hogy fölismerik-e a tetemben szerettüket, mire mind a ketten bólintottak. Erre a nyomozó intett a gépkocsivezetőnek, hogy vigye ifjabb D. Jánost a községi hullaházba, ahol majd megejtik a boncolást, és kiderítik, hogy önkezével vetett-e véget életének, vagy pedig — szakszerű kifejezéssel — úgynevezett idegenkezűség történt-e?

★

D. János 1945-ben született K.-ban, idősb D. János első fiaként, aki egyénileg gazdálkodott azon az öt holdon, amit a földosztáskor adtak neki. Nehéz évek következtek: téeszcsészervezés, beszolgáltatás. Idősb D. János egy éjszaka lesétált a patakhoz, ruháját levette, szépen összehajtotta és vízbe fojtotta magát. Három árvát hagyott ezen a világon.

Legidősebb fiára már korán rámondták a többiek, hogy gyagya. A gyerek kicsit idegesebb és szorongóbb volt a többinél, így állandóan gúnyolták. Ez a vesszőfutás egészen a nyolcadik elemi befejezéséig tartott, mikor is a széjjelszakadt a gúnyolódás kényszerzubbonya. A felnőtté váló emberek lehiggadtak, de mindenki emlékezett. D. János gyerekkori dühkitöréseire, pirulós zavartságára, szorongásos dadogására.

Hogy elfelejtesse még önmagával is a gunyoros éveket, D. János szánt szándékkal olyan helyzeteket keresett, ahol végre bizonyíthat. Először Ifjú Gárda-parancsnok lett, majd a zs-i gimnáziumban, ahová általános tagozatra járt, KISZ-titkár. Miután leérettségizett, a községi gáztöltő üzemben kezdett el dolgozni. Tizennyolc évesen lépett be a pártba, ahol örömmel fogadták, s pártmunkaként rögtön rábízták a községi KISZ-titkárságot. Amikor mondták neki, hogy jó volna, ha belépne a munkásőrségbe: oda is belépett. Az avatáson leendő apósa fegyverét vette át.

★

Amikor instruktori útja során a járástól megérkezett V. elvtárs, felfigyelt a gimnáziumot végzett fiúra. Addig-addig beszélt a lelkére, míg D. János elhatározta: vállalja a beiskolázást a továbbképző tanfolyamra. Amikor a gáztöltő üzem vezetőjét, Ő. Pált különféle visszaélések miatt leváltották és áthelyezték, a járásnál is, meg az üzemnél is, a D. Janira gondoltak. A fiatalember örült a kinevezésnek, és igyekezett rászolgálni a bizalomra. Lelkesen vetette bele magát a munkába. Hiába kárált neki az anyja, hogy ne törje magát, gondoljon az apjára. D. Jánossal nem lehetett birni, és megállítani sem lehetett. Egyvégtében általános iskolás énjét látta, ahogy körbeállják a fiúk, és a lábára vizelnek. Látta ezeket a görcsös röhögésbe merevedett arcokat, néha álmából is erre ébredt. És beszélhetett neki az anyja amit akart, ő már tudta, mit és miért csinál. Később apósa is bátorította, aki rendíthetetlenül hitt egy igazságos, tiszta és naiv világban, amit D. Jánosba is beleoltogatott. Ezzel ringatta végképpen álomba a fiút, aki skizofrén módon lebegett az elvek, illúziók világa és a hétköznapok, a szigorú realitások között. Nem tudta elfogadni az elveket, ha azok a gyakorlattal ütköztek, praktikus természete tiltakozott ellene. Mégis, mintha a sajátját, a családját védelmezné, védte az elveket, a módszereket. Aztán, hogy a továbbképző tanfolyamon nehezedtek a feladatok s már három tárgyból bukásra állt, a feleségével is egyre többet veszekedtek. Újra azt a forróságot érezte magában, amikor a srácok levizelték. A talaj akkor csúszott ki a lába alól végleg, amikor találkozott a gáztöltő üzem volt üzemvezetőjével. Ezt követően egyre többet panaszkodott fáradtságra és szédülésre, mire a körzeti orvos beutalta a megyei kórház idegosztályára. D. János naponta kapott egy marék sárga, kék és piros pirulát. Altatták és pihentették egy hónapon keresztül, majd még két hónapot tölthetett otthon betegállományban. Úgy tűnt, minden egyenesbe jön, amikor azon a bizonyos május 9-ről 10-ra virradó éjszakán végleg betette maga után az ajtót.

(Folytatása következik)

— Ti most elmondhatjátok, hogy a sötétségből a világosságba jöttetek, el tudjátok olvasni az otthonról szüleitektől, testvéreitektől, szeretteitektől érkező leveleket. Újságokat, folyóiratokat, könyveket olvashattok. Egy eddig nem ismert, új világ fog elétek tárulni — mondta az iskola igazgatója.

Több szülőtől hallottam egy-egy szép gyakorlat után: „Mit tudnak ezek a gyerekek, mit tesz a fegyelem..."

A délelőtti izgalmak után kezdődött a beszélő. Beszélő? Egyoldalú volt. A szülők beszéltek, a fiúk ettek...

— Zimm —

Csoportos gyakorlat

VITA

A nevelés közös érdek

Aligha lehet kétséges, hogy a nevelésről indított vitánk valóban közhasznú lesz. A hozzászólások ugyanis olyan szenvedéllyel íródtak, hogy ez már önmagában biztosítéka a tartalmasságnak. Akik eddig és ezután tollat fognak, véleményt nyilvánítanak, jól tudják, sőt saját sorsukon érzik, hogy a nevelés döntő fontosságú a bv. intézetekben. A nevelői tevékenységen egy-egy ember további sorsa, jövője dől, dőlhet el.

Nyilvánvalóan ebből fakad, hogy a hozzászólók érzik felelősségüket. Mindenki igyekszik felülkerekedni saját egyéni érdekein, s ha kritikai megállapítást tesz, rögtön igyekszik a kiutat, a jobb megoldást is felvázolni. E jobbítási szándék vezesse a jövőbeli hozzászólók tollát, s akkor mindenki sokat nyerhet, veszteség nélkül.

Folytassuk tehát! Remélhetőleg a Mundial mellett is lesz a vitára idő és energia.

8

Szerintem a jelenlegi nevelés még hagy kívánnivalót maga után. Például a nyílt véleménynyilvánítást ma még sokan tekintik szembehelyezkedésnek. Az egyes embert jobbára az adott feladat végrehajtásának milyenségből és az arra kapható elítéltek nem minden esetben részrehajlás nélküli információból ítélik meg. Ezért fordulhat elő, hogy egy sok jutalommal rendelkező elítélt kitűnő nevelői minősítéssel elmegy „szabadságra", és elkövet jó néhány bűncselekményt, jobb esetben „csak" nem jön vissza. *Ez azt hiszem, egyértelműen nevelési kudarc.* Sietve hozzáteszem: ebben nem a nevelő hibás, hanem a *közszemlélet.* Hiszen az általános tapasztalat azt diktálja, hogy minden helytelennek minősített reagálás következményeket von, vonhat maga után. Így érthetően, kevesen kockáztatnak meg őszinte megnyilvánulást. A szigorított őrizetből kapható három év „kedvezmény" tükrében olyan emberek is aljassá válnak, akiknek a személyiségében éppen az volt a biztató — nevelési szemszögből — hogy legalább őszinték voltak. Az elítéltek nagy többsége — nemcsak az őrizetesek — idebent meghúzza magát, véka alá rejtve valódi énjét. Képes éveken át az orránál fogva vezetni mindenkit. Személyiségének fejlődése — változása — ellenőrizhetetlen. *Ilyen körülmények között nincs az a nevelő, aki képes lenne az illető személyiségébe „beavatkozni".* Igaz, a nevelők objektív okokból nem is tudnák e feladatot teljesíteni, a napi problémák meg az adminisztráció éppen eléggé lekötik. Én — legalábbis így gondolom — jó magatartású, agresszivitástól mentes ember vagyok. Nincsenek különösebb problémáim, ennek köszönhetően a nevelőmmel alig találkozom. Ha netán hívat, szorongással megyek be, mert az esetek döntő többségében a nevelői hívás fegyelmi felelősségre vonást jelent.

Ráadásul én a könnyebb esetek közé tartozom. Megpróbálom az önök szemszögéből is nézni a dolgokat, a történésekre magyarázatot keresek. De az elítéltek többsége nem ilyen. *Alapállásuk a bizalmatlanság,* amely néha üldözési mániával párosul. Meg kellene velük értetni, hogy a nevelők nem ellenségeink...

Mert *az nincs jól, hogy itt megtanulhat az ember hazudni, színészkedni.* Jelentéktelen dolgokért odaadja a lelkét, az emberségét, és néha a testét is... Már régen el kellett volna kezdeni igazán nevelni bennünket. De négyszáz embernek három nevelő, az nagyon kevés. Megérné, mondjuk, egy 14 személyes zárkának egy nevelőt adni? Szerintem igen. Ő talán tehetne valamit. Új kartonokat készítene és jobban odafigyelne, hogy mi kerülne rá. Az azonos érdeklődésű, kb. azonos korú embereket kellene egy zárkába tenni...

★

Gondok vannak a kapcsolattartással. Mindenki jól tudja, hogy az őrizetesek jó része már nem rendelkezik hozzátartozói kapcsolatokkal. Mégis baj, ha az őrizetes idegen személlyel tart fenn kapcsolatot. Miért?

Aztán hallani olyat, hogy az őrizetesnek nincs igénye. Ha nincs, ha így lenne, akkor fel kellene kelteni! Érdekeltté kell tenni az embereket, hogy közreműködjenek a közösség érdekében. Mert különben tényleg „rossz" a hozzáállás. Persze nem úgy, mint a következő példában. Június elsejétől kartonokon vezetik a végzett „társadalmi" munkát Úgy hiszem, ez fölösleges papírmunka. Ugyanis a kötelező „társadalmi munkán" kívül — takarítás, ételhordás — nem is volt és nem is lesz módja négyszáz embernek ilyen munkát végeznie. Mit is végezne idebent? Akkor meg ki fog hátrányos helyzetbe kerülni? Az a réteg, amely nem kvalifikált. Viszont a már eddig is előnyös helyzetben levő néhány őrizetesnek több lesz néhány papírlappal az anyaga, amelyet aztán föl lehet váltani gyakorlatiasabb dologra. Szerintem ugyanis a nevelés egyik fő feladata, hogy széles rétegekben mutasson fel eredményt...

Sajnos, a „visszatérő" őrizetesek százalékos aránya igen magas, ami azt mutatja, hogy az elzáráson kívül nem túl sok történik itt velük. Az átnevelést pedig valahogy meg kellene próbálni. Az egyén lelki sérüléseit keresve, segítő szándékkal közeledve hozzá. Keresni kell a megoldást. Ez biztos, hogy közös érdek...

Kardos Árpád
Vác

9

E vitára szóló felhívás önmagában is nagy jelentőségű. Az, hogy mi, akik börtönben vagyunk, őszintén, nyíltan, hibákra rávilágítva elmondhatjuk, mit szeretnénk eredményesebb nevelésünk érdekében, úgy hiszem, mindenkit „szíven talált". Az hogy a nevelés közös érdek, aligha vitatható, önmagában legalábbis mindenki elismeri, hogy „úgy nem szabadulhat ahogy bejött". Vagyis át kell esni pozitív személyiségváltozáson, akár tudatosan, akár észrevétlenül, ami később segíthet a szabad életben. S itt van *a nevelés hosszú, kényes folyamatának egyik döntő mozzanata: sikerül-e mindezt elérni a „neveltnél"?*

A vitacikkben is említették a nevelők túlzott terheit. Meg kell azonban mondanom, hogy az öntevékeny szervezetek — nálunk 18 tisztségviselővel —, illetve azok vezetői, részben példamutató magatartásukkal, nevelő hatást gyakorolhatnak közvetlen környezetükre. Ez sokrétű feladatot ró ránk, a munkában, a kulturális és sportfoglalkozásokon, a körleten egyaránt ott vagyunk. A nevelést segítő *öntevékeny szervezeti tisztségviselők fő „munkamódszere" a párbeszéd,* amely elvezethet valamely nevelési cél eléréséhez. Ugyanakkor a nevelő eleve nem lehet ott minden foglalkozáson, de nem adhat felvilágosítást az elítéltről, sem a nevelés központi irányelveiről. Éppen ezért szükség lenne véleményem szerint olyan „nevelési kivonat" elkészítésére, amely *kizárólag az elítélt tisztségviselőket tájékoztatná, útmutató lenne az öntevékeny szervezeteknek, a neveléssel kapcsolatban.* Így jobban kiderülne, mi is a nevelés, az adott nevelési szolgálat célja, miben tudunk mi, az öntevékeny szervezet tisztségviselői hozzájárulni az eredményesebb neveléshez.

★

A benti felkészítésről számos tapasztalatot szereztem. Például, egyik elítélt társam, aki már szabadult, teljesen összetörten, reményvesztetten jött be a börtönbe. Nyomasztó hangulatát semmivel sem lehetett feloldani, csak egy valamivel: kisgyermeke említésével. Egy jó érzésű zárkatársnak az ilyesmit észre kellene vennie, de ez vonatkozik a közösségre is. Ennél az embernél a gyermeke volt az a pont, amire a jövőt fel lehetett építeni, amelyre a nevelését alapozni lehetett. Mert amíg valakinek a lelki egyensúlya nem áll helyre, addig nincs előrehaladás semmiben.

A nevelés, véleményem szerint, csak akkor eredményes, ha a munkáltatás, a „körlet" és a nevelés harmonikusan együttműködik. Ha e három területen dolgozók együttesen dolgoznák ki a nevelési feladatokat és együttesen értékelnék, ellenőriznék az előrehaladást. Persze, lehet, hogy ez így is van, csak nem minden esetben „jön igazán össze".

Természetesen elengedhetetlenül fontosnak tartom az elítéltközösségekben kialakult jóhiszeműséget, jóakaratot egymás iránt. A rosszindulatú, áskálódó egyéneket nem a nevelőnek kell megváltoztatni, hanem a közösség erejének. Az egyéni foglalkozások jelentőségét nem akarom kicsinyíteni, de csak pillanatnyi „jó fiúvá válást" eredményezhetnek, ha az elítéltközösségekben nem folytatatódik az „utókezelés". Úgy hiszem, nem az a legfontosabb, hogy ki milyen „nexusban" van a nevelőjével, hanem az, hogy milyen helyet foglal el a közösségen belüli a kölcsönös nevelésben. Persze, ezzel nem azt akarom mondani, hogy csak a társainkhoz legyünk őszinték, és hogy ne segítsük a nevelőket tevékenységükben. Nem. Az egyenesség erény, mindenhol. Még a börtönben is...

Bizony József
Budapest

Tudományos vándorgyűlés

A Bv. Központi Kórházában évtizedes hagyomány, hogy az európai orvostudomány kiemelkedő alakjának, Semmelweis Ignácnak a tiszteletére bizonyos időközönként tudományos ülést szerveznek.

Ezen áttekintik az orvostudomány fejlődését, az új eredményeket, s az Egészségügyi Világszervezet ajánlásaként foglalkoznak aktuális társadalmi és egészségügyi kérdésekkel, azok összefüggéseivel, s értelmezik azok jelentkezését a büntetésvégrehajtás keretei között.

A mostani tanácskozáson előadást tartottak az egyetemi klinikák, intézetek professzorai, docensei, s a meghívott tudományos munkatársak.

★

Szó volt a büntetésvégrehajtás egészségügyi ellátásáról, amely sokrétű, de egységes rendszer. A Bv. Központi Kórház, az IMEI és a Nagyfai Munkaterápiás Alkoholelvonó Intézet színvonalas gyógyító tevékenysége mellett az intézetekben is korszerű orvosi rendelőkben folyik a betegellátás, amely a befogadástól a szabadulásig tart.

E tanácskozás legfőbb célja az volt, hogy a kérdések elméleti megközelítése után még eredményesebben érvényesüljenek — a gyakorlatban — a legkorszerűbb orvostudományi eljárások, védve ezzel a bv. intézetekben élők egészségét.

— Zimm —

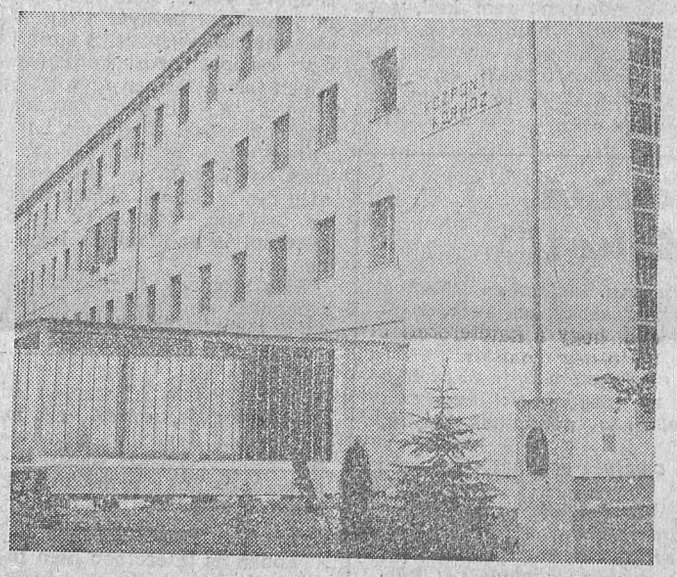

A tököli kórház

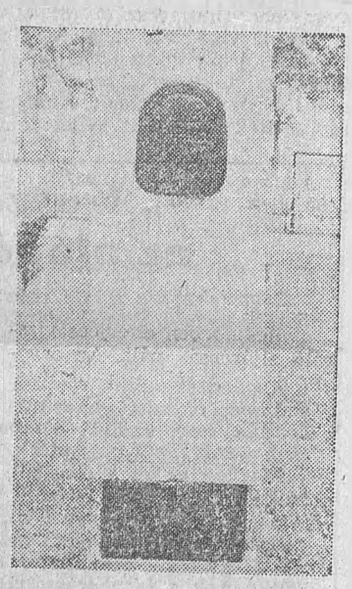

Semmelweis-emlékoszlop

Kettős öröm

Gulden Gyulát a bíróság annak idején ötévi, fegyházban letöltendő szabadságvesztésre ítélte.

A gyűjtőbe 1980 áprilisában került. A munkahelyén korábban köztiszteletnek örvendett. Családi kapcsolatai is rendezettek voltak. Érthető, hogy amikor fény derült súlyos bűncselekményére, a hír nagyon sok embert megrázott. A felesége súlyos idegösszeroppanást kapott.

Valószínűnek tartom, hogy amikor megkezdte büntetésének letöltését, rádöbbent, tulajdonképpen mit is vétett.

A börtönben szorgalmas, fegyelmezett, erős akaratú, munkáját kifogástalanul végző embernek ismerik.

Idén március végén az intézet javaslatára a bíróság addig tanúsított magatartása alapján, s a közösségért tett munkájáért enyhébb fokozatba helyezte.

A másik öröm a közelmúltban érte. Az intézet parancsnokának döntése értelmében az évi pihenőidejét otthon, családja körében tölthette.

— *Mit jelentett az enyhébb fokozatba helyezés?*

— Nekem rengeteget. Elsősorban erkölcsi elismerést, pontosabban azt, hogy érzem és tapasztalom: még a legsúlyosabb — fegyház — fokozatban is figyelembe veszik és értékelik az ember jó munkáját, magatartását. A bírói döntés további erőt, önbizalmat adott a hátralevő idő letöltéséhez. Úgy érzem, ez megkönnyíti majd a társadalomba való beilleszkedésemet is.

Jelentős körülmény még az is, hogy az átminősítéssel nagyobb lett az intézeten belüli mozgási lehetőségem is. Módosult a feltételes kedvezményem ideje, így hamarabb térhetek vissza a szabad életbe, családom körébe. A családdal való közvetlen kapcsolattartás már most is gyakoribb, növekedett a beszélő ideje is.

— Amikor hajnalban hazatelefonáltam, a feleségem vette fel a hallgatót. Álmos volt, egyszerűen nem értette meg, hogy én vagyok a vonal túlsó végén.

Honnan és hogyan beszélsz, kérdezte. Rövidesen otthon leszek, válaszoltam... Fél óra múlva lakásunk ajtaja előtt találkoztunk... A kislányom, amikor felébredt, látta, hogy ott ülök az ágyánál. Nem akart hinni a szemének.

...A napok nagyon gyorsan teltek, minden perc felejthetetlen élmény. A feleségem és a kislányom kísért vissza a börtönkapuig. Rossz volt elválni újra, de megnyugtató, hogy van visszaút. Tudom: visszavárnak...

—ZIMM—

Átlépte a határt

A Fővárosi Bíróságon ítéletet hirdettek Csay Sándorné Soós Mária bűnügyében.

A negyvenegy éves, négygyermekes asszony eddig kétszer ment férjhez, s mind a kétszer elvált. Második — Csay Sándorral kötött — házassága a közös italozási szenvedély miatt ment tönkre; a férfi és az asszony között az utóbbi időben már napirenden voltak a hangos jelenetek, verekedések. Az asszony néha heteken át magukra hagyta a gyerekeit, az eszméletlenségig berúgott, a férj pedig ilyenkor ütötte-verte.

Végül elváltak, s addig, amíg a lakásgondot megoldják, továbbra is egy lakásban éltek. A lakóhelyiségek használatát megosztották, a konyhában pedig kijelölték a határt, amelyen a másik nem léphet át.

Egy alkalommal az akkor is erősen ittas asszony csirkét tisztított a konyha neki kijelölt részén, amikor a férj hazajött, és leült a konyhaasztalhoz ebédelni. Csayné megkérdezte férjét, megfellebbezte-e a bírósági ítéletet, amely szerint az addig közös lakásból a férfinak kell távoznia. Éppen a csirke nyakát akarta elvágni, amikor elhangzott az „igen", s az asszony ekkor hirtelen dühében a kezében levő konyhakéssel a férje nyakát metszette el. A vértől elborzadva, azonnal megkérte a kislányát, hogy hívjon orvost, ő pedig elment hazulról. A férfi életét a gyors orvosi beavatkozás szerencsére megmentette.

Csay Sándornét emberölési kísérletért hatévi börtönre ítélték, és elrendelték kényszergyógyítását is. Enyhítő körülményként értékelték eddigi büntetlenségét, beismerő vallomását, és azt, hogy cselekményét megbánva, végül is segítséget hívott.

Pályázatok!

A közelmúltban szinte egymás után meghirdettünk kétféle pályázatot is. Az egyik — remélhetőleg — az irodalombarátok, verssel, prózával próbálkozók körét mozgatja meg, a másik pedig jó alkalom arra, hogy a rajzkedvelők között alakuljon ki nemes vetélkedés.

Bár a beküldési határidő még messze van (a rajzpályázaté augusztus 1., az irodalmi pályázaté pedig augusztus 10.), már érkeznek az „első fecskék". Hogy a nagy kevveredést elkerüljük, kérjük a pályázók a borítékra írják rá: rajzpályázat!, illetve, aki verset, prózát küld: irodalmi pályázat!

EZ IS, AZ IS... ✻ EZ IS, AZ IS... ✻ EZ IS, AZ IS...

Ballonkatéter

Felfújható műanyag ballonnal (ballonkatéterrel) kitágíthatók a szűk erek. Ez az egyszerű, gyors és olcsó, kevés kockázattal járó módszer minden bizonnyal nagy szolgálatot tesz majd a vérrög okozta érelzáródás gyógyításában is.

— A fiatal orvos heteken keresztül settenkedett Gerda főnővér körül. Valósággal kerülgette, mint macska a forró kását. Végül is sikerült megnyernie szövetségesül a főnővért az önmagán végzett kockázatos kísérlethez, amelyet a főorvos szigorúan megtiltott — így emlékezett vissza kezdő orvos korára dr. Werner Forssmann, a szívkatéterezés fölfedezője.

Mire vállalkozott Forsmann? Szikével felnyitotta a könyökhajlatban futó eret, s a beledugott vékony gumicsövet lassan fölfelé tolta. Amikor a cső elérte a szívét, égető forróságot érzett benne, ám a szív nem szűnt meg dobogni. A kísérletet — mert szükség volt bizonyítékra — röntgenképen is megörökítették. Ekkor az éppen 25 éves orvos bevallotta főnökének, Schneider egészségügyi főtanácsosnak, hogy mit csinált. A Berlin melletti Eberswaldében levő Augusta Viktória kórházban 1929-ben végzett páratlan beavatkozás azonban csaknem a feledés homályába merült.

Öt atmoszféra nyomással

Amikor aztán Forssmannt 1956-ban orvosi Nobel-díjjal tüntették ki, neve és eljárása egyaránt reflektorfénybe került. A szívkatéterezés — azóta — a hatékony gumi- és műanyag katéterek jóvoltából — széles körben elterjedt vizsgáló eljárássá vált. Az orvosok naponta sok ezer pacienst vizsgálnak meg és gyógyítanak olyan katéterekkel, amelyeknek a végét — szükség szerint — fényforrással, nyomásmérő műszerrel, injekciós tűvel, vagy felfújható tömlővel szerelik föl.

Az NSZK-beli Andreas Gröntzig a hetvenes évek végén aprólékos munkával dolgozta ki azt az egészen vékony katétert, amelynek a végére tömlőszerűen felfújható műanyag ballont erősített. Ezt azt eszközt általában a lágyék táján föllelhető érbe vezette be, s mihelyt elérte vele a szűk érszakaszt, a ballont öt atmoszférás nyomással felfújta.

Gröntzig szerint ilyenkor az eret szűkítő bevonat összepréselődik, s így újra rendes keresztmetszetű lesz az érpálya. A ballonkatéteres értágítás mindössze 30 másodpercig tart, utána a vérben addig szűkölködő szervek újra egészségessé és munkaképessé válnak. Gröntzig először olyan betegen próbálta ki eljárást, akinek olyannyira összeszűkültek a szívkoszorúerei, hogy infarktus fenyegette.

Milyen bajok orvosolhatók ballonkatéterrel? Egyebek között a láb ereinek a rendszeres dohányzás vagy más ok miatti szűkülete, ami egyébként könnyen amputálásra vezethet. De kitágíthatók a ballonnal a vese erei is, s ettől megszűnik a beteg életveszélyesen magas vérnyomása. Nagy vívmány a nyak, a hátgerinc és koponya vérellátásának a javítása is, mert ilyeténképp az agy is visszanyerheti eredeti működési képességét.

A ballonkatéterezés bevezetése azért nagy dolog, mert régebben hiába próbálkoztak az orvosok a beszűkült vérerek kitágításával. Ha a vérér keresztmetszetét az érfalra lerakódó zsiradék csökkentette, s az ér fala később el is meszesedett, sem gyógyszerrel, sem diétával, sem az izom tornáztatásával nem lehetett a bajon érdemben javítani. Noha megkísérelték, hogy a szívizominfarktusban, a szívbénulásban és a vérellátási zavarban szenvedőkön — érsebészeti beavatkozással, a beteg erek kicserélésével vagy áthidalásával — segítsenek, csak a betegek töredékénél állt be javulás. S habár az orvosok még vitatkoznak azon, hogy áthidaló érműtéttel vagy ballonkatéterezéssel lehet-e az infarktust biztosabban elhárítani, a marylandi Bethesda-kórházban dolgozó dr. K. Kent az utóbbira adja le a voksot. Hasonlóképpen vélekedik a frankfurti M. Kaltenbach belgyógyász professzor, a kardiológiai osztály vezetője is. A professzor összesen 152 szívbeteg esetében kísérelte meg a szívizominfarktus sebészeti megelőzése helyett ezt az eljárást. Nyolcvannégy beteg koszorúerén sikerrel szüntette meg ballonkatéterrel a röntgenezéssel megállapított szűkületet, de a többi betege közül sem halt meg senki, és egyikük sem kapott infarktust.

A ballonkatéteres értágítás nagy előnye, hogy a beteget testileg és lelkileg is kevésbé terheli meg, mint az eráthidalásos műtét. Ezenkívül olcsóbb is a ballonkatéter alkalmazása. Az Egyesült Államokban körülbelül ezer dollárba kerül egy ballonos értágítás, ugyanakkor egy szívkoszorúér-áthidaló műtétért tizenötezer dollárt is elkérnek. Ennek részben az az oka, hogy a katéterezett beteg kettő-négy nap múltán hazaküldhető a kórházból, ugyanakkor az eráthidalásos műtét legkevesebb tizennégy napos kórházi ápolást igényel.

Nem csodaszer

A ballonkatéteres értágításnak persze ellenjavallatai is vannak. Meg sem próbálkoznak vele, ha hosszú érszakaszon támadt szűkület, s ez, sajnos, gyakori dolog. Az is kockázattal jár, hogy az ér tágításakor egy-két másodpercre teljesen leáll a vérkeringés. Gröntzig háromszázötven szívbetege közül tíz épp ilyenkor kapott szívinfarktust, de szerencsére mindannyian túlélték a bajt. Így végül is valamennyi beteg gyógyultan hagyta el a kórházat. Máskor viszont épp az a cél, hogy leálljon az érben a véráramlás. Ma már van olyan katéter, amellyel megszüntethető az egyébként csillapíthatatlan vérzés, s ez bizonyos rosszindulatú daganatok vagy végtagcsonkolás esetén igen nagy jelentőségű.

A többi orvosi műszerhez és eszközhöz hasonlóan a ballonkatétert is szüntelenül tökéletesítik. Egy-másfél méter hosszú, szupervékony katéterrel csaknem minden ér megszondázható. Az egyes szervek erei azonban nem egyformán alkalmasak erre a célra. A vesében például hatvan artériából negyvennyolc eredményesen tágítható ballonnal, az agyi erek viszont kényesek erre a beavatkozásra.

De bárhogy van is, a ballonkatéterezés nagy népszerűségét mutatja, hogy — mint az egyik orvosi szaklap is írta — „alig akad fehér folt az artériás rendszer térképén".

Afrika—Európa alagút

A marokkói kormány kérésére egy lengyel bányamérnök elkészítette az Afrikát Európával összekötő alagút tervét. A Spanyolország és Marokkó közötti, 35 kilométeresre tervezett alagút 100 méterrel a tenger szintje alatt vezetne. A mérnök szerint a marokkói kormány még nem döntött véglegesen, de komolyan tanulmányozza a tervet. Megvalósulását a krakkói mérnök-professzor „valószínűtlennek" tartja, bár megépítésére — véli — „reális lehetőség van".

MI VAN VELÜK...?

Ezt a kérdést teszik fel leggyakrabban az utóbbi hónapokban az Abbáról, a Boney M-ről és John Travoltáról. Valóban, az elmúlt öt esztendő legmarkánsabb egyéniségei voltak a műfajnak. Csúcsidejükben stílusukkal meghatározták az egész nemzetközi könnyűzenét. Mostanában viszont ritkábban hallani róluk vagy legalábbis sokkal kevesebbet, mint pár évvel ezelőtt. Pedig dolgoznak, lemezeket készítenek és szerepelnek. Csak jóval kikerülve az érdeklődés reflektorfényéből.

Az Abba együttes családi viszályairól, gazdasági ügyeiről többet hallunk, mint új slágereiről. Pedig ma is ott vannak a legjobbak között. Az Egyikük és a Hanyatt-homlok című daluknak, annak ellenére, hogy a slágerlisták legtetején vannak, valahogy már nincs olyan átütő sikerük. Pontosabban fogalmazva ezeknek a dolgoknak a korszerűségükkel van baj. Hiszen dallamviláguk se nem diszkó, se nem rock, hanem inkább „hallgató"-zene. Ez pedig a mozgásra serkentő műfajoknál nem a legnagyobb erény. Tudjuk viszont róluk, hogy több áruház és hanglemezstúdió boldog tulajdonosai. Benny új házasságából kislány született. Björn hobbija az autóversenyzés, és saját versenyautóit indítja a Forma 1-eken. Agnetha viszont változatlanul a legnépszerűbb Abba-tag. Ráadásul ez a népszerűsége csak növekedett a „kétgyerekes elvált asszonyka" szerepkörében. Egy biztos, nem hagyta abba a muzsikát az Abba.

A Boney M-éknél viszont már izgalmasabb a helyzet. A táncos lábú Bobby Farrell kiválásával alaposan megcsappant az esélyük arra, hogy bent maradjanak az élvonalban. A menedzser — Frank Farian — pedig mindent elkövet, hogy az együttesbe befektetett pénze megtérüljön. Az utolsó nagylemezük múlt év végén jelent meg, és a Kis dobos fiú című dal felkerült róla a listákra. Ez azonban már nem volt az igazi bombasiker. Civódásuk nem újkeletű, hiszen Líz házasságával megromlott az együttesben a hangulat. (Köztudott, hogy Bobby pályázott a csinos Líz kezére.) Azóta pedig csak pereskedésekről, fölösleges rágalmazásokról, pénzügyi botrányokról szólnak a hírek.

John Travolta túl hirtelen lett nagy sztár, és ennek most meg is lett a böjtje. A Szombat esti láz és a Pomádé egyik napról a másikra a bestseller-filmlisták első helyére került. Travolta férfiideál lett. Mozgását tanították, öltözködését utánozták, és a Bee Gees-muzsikán keresztül a diszkók ideológusának kiáltották ki. Diszkócentrikussága is okozta népszerűségének hirtelen hanyatlását. A megváltozott zenei irányzatok miatt egyre kevesebbet foglalkoztatták. Egy-két jelentéktelen filmet még készített, amit főleg a neve „vitt el". Néhány divatos hölgy oldalán még feltűnik a magazinokban — legutoljára a Kék lagúna sztárjával, Brooke Shieldsszel volt lefényképezve —, de négy év előtti hírnevének vége, és már lassan csak emlékként élnek néhány „mai öreg" szívében. Bizonyítva, hogy a halhatatlanság nem könnyű dolog.

Ha a kisgyermekek sokat ülnek a televízió előtt

Némely szülőnek még mindig az a téves felfogása, hogy a televíziózás nem árt a gyermeknek, ellenkezőleg, tágítja látókörét, és sok olyasmire megtaníthatja, amit a szüleitől és kortársaitól nem tudhat meg. Az orvosi, pszichológiai és pedagógiai vizsgálatok nyomán kiderült azonban, hogy ez a felfogás azért téves, mert a válogatás nélkül apercipiált, televíziós ismeret a gyermeknek inkább árt, mint használ. Fejében „malomkőként" forog és félelmeket idéz elő, amelyek mindenekelőtt vad álmokban és alvászavarokban nyilvánulnak meg.

A sokat televíziózó iskolások aránytalanul sokat fészkelődnek, figyelmetlenek, ingerlékenyek, idegesek, félénkek és nincs kitartásuk.

Marie Winn amerikai pszichológusnő óvja a szülőket attól, hogy mindenekelőtt kisgyermekeiknek ellenőrzés nélkül engedélyezzék a televízió nézését. Minél többet mered egy gyermek a képcsőre, annál nagyobb annak a veszélye, hogy beszélőközpontja kevéssé fejlett maradt. A „formáló időszakok" ezeknél a gyermekeknél haszontalanul múlnak le. Mivel nincsenek rákényszerítve, hogy szavakat, mondatokat, gondolatokat fogalmazzanak meg, hanem a képernyőn mindent a „szájukba rágnak", a nyelvet csak tökéletlenül tanulják meg. Lemaradnak kifejezőképességükben a többi gyermek mögött, akik szüleiktől több „nyelvi" törődést kaptak.

Sőt, egyes pedagógusok és pszichológusok attól tartanak, hogy azokban a gyermekekben, akik gyakran néznek krimiket és más erőszakos filmeket, anélkül, hogy szüleik azokról legalább tisztázó beszélgetést folytatnának velük, „bűnözési hajlam" alakul ki. A képernyőn látott erőszak utánzásra ösztönöz.

Ebből a szülőknek le kell vonniuk azt az elengedhetetlen következtetést, hogy ellenőrizniük kell azt, amit gyermekeik megnéznek a tévében, de azt is, hogy mennyi ideig nézik a tévét. Szerencsére elegendő adást sugároznak meghatározott korcsoportok számára pedagógiailag értékes és érdekes témákból, és ezeket kellene a szülőknek kiválasztaniuk gyermekeik számára.

ÉLES HALLÁSÚ HALAK

A Szövetségi Halászati Kutató Intézet tudósai egyedeken tanulmányozták a halak hallóképességét. A halak részben igen jól hallanak akkor is, ha a fülük olyan fontos részei hiányoznak is, mint a hallójárat és a középfül. A halnak csak belső füle van, amelyet hosszú ideig egyensúlyszervnek tekintettek, amiért is hajlottak arra a felfogásra, hogy a halak süketek, és csak a bőrön és különösen az oldalvonalon elhelyezkedő, igen érzékeny tapogatószervek segítségével érintkeznek. Idomítási kísérleteknél azonban bebizonyosodott, hogy a halak hallása éles. A bremerhaveni Halgazdasági Marketing Intézet beszámolója szerint igen halk hangok érzékelésében még az emberi füllel is felérnek.

A halak még a különböző magas hangokat is jól meg tudják különböztetni. Így például egy halat meg lehet arra szoktatni, hogy meghatározott magasságú fütyülő hangra (etetőhang) odaússzék, egy másik hangnál, ha takarmányt akar felvenni, megbüntetik (figyelmeztető hang), a hangmegkülönböztetés határa a középső hangtartományban van, egy fél- és egynegyed hangnál. Különböző fajta halak hallásélességének vizsgálatakor azonban az is megmutatkozott, hogy az éles hallású halakon kívül vannak kimondottan nagyothalló fajták is.

A szerelem megszépít

Dr. Madelyn Hubler amerikai pszichológusnő ellenőrizte annak az állításnak a helyességét, hogy a nők csak a szerelemtől lesznek igazán szépek. Kísérleti alanyként 130 szerelmes és 130, pillanatnyilag gyengéd kötelékbe nem bonyolódott lányt választott ki. Bemutatta őket egy zsűrinek; ennek kellett arról döntenie, kit talált el Ámor nyila, és kit nem. Miközben a bizottsághoz tartozó urak 170 szerelmes és 90 nem szerelmes lányra tippeltek, a zsűri hölgytagjai a szerelem jobb ismerőinek bizonyultak. Az ő ítéletük így hangzott: 150 lány szerelmes, és 110 nem szerelmes. Mindkét nem képviselői azonban egyetértettek abban, hogy a szerelemtől a szépség optimistábbá, életigenlőbbé és fiatalosan üdébbé válik, és az illető szeme különös fényben ragyog.

Hányféle a madárnyelv?

Hála nyelvünk gazdagságának, nagyon sokféle. Nézzünk ízelítőként néhány példát: a veréb csipog, a bagoly huhog, a galamb búg és turbékol, a gerle még kacag is, a szarka csörög, a fülemüle csattog, a rigó rikkant és fütyül vagy trillázik, a fürj piszpalattyol, a gólya kelepel, a páva rikolt, a kacsa hápog, a liba gágog, a vércse visít, a sas vijjog, a haris harsog, a varjú károg, a fajdkakas dürrög, a daru krúgat, a tyúk kárál és kotkodácsol. Folytathatnánk még a sort, se vége, se hossza.

A földrengés hat a szervezetre

A földrengések némely ember szervezetére bizonyos körülmények között már kitörésük előtt hatnak. Erre a megállapításra jutottak bolgár tudósok. Teljesen egészséges embereknek a földlökések előtt első és hatodik óra között megalapozatlan félelemérzetük, fejfájásuk, szívdobogásuk, szédülésük van és gyengeséget éreznek. Az egyes megkérdezettek fülzúgásról panaszkodtak és megdagadt, illetve száraz nyelvről. Az esetleges okokat feltehetően az infrahangok hatásában vagy a Föld mágneses terének rendellenességében kell keresni.

Az idő nem áll meg

Babits Mihály egy gondolata olvasható a vízsz. 2., 31., a függ. 24. és 33. számú sorban.

Vízszintes: 2. A gondolat első része (zárt betűk: L, H). 12. Repeta egynemű betűi. 15. Egyre több lesz belőle. 16. Elcsenő. 18. Szürke szín. 19. Ahányan vagyunk. 21. Feje fölött átvisz. 22. Motívum. 23. Nobel-díjas angol gyógyszerkutató (Henry). 26. Községnév is, gyümölcsnév is. 28. Megtörtént dolog. 29. Színész (Nándor). 31. A gondolat második része (zárt betűk: G, R, O). 33. ...ajánlja a csikót (mondás). 35. Háromtagú csoport. 36. ...Greco. 37. ÓKY. 38. Tesla. 40. Ragadozó hal. 41. Lóbetegség, névelővel. 43. Amperóra, röv. 44. Egyesület. 46. Tetőpont, névelővel. 48. Azonos római számok. 50. Iskolai füzet. 51. Iljusin tervezte repülők betűjele. 52. Történelmi nevezetességű városunk. 55. A vas és a jód vegyjele. 57. Kósó egynemű betűi. 58. Szép Ernő lila virága. 60. Az SZKP kiemelkedő alakja (Szergej, 1886—1934). 64. A szabadban. 65. Irtani kell. 66. Olasz filmrendező (A Mattei-ügy). 67. Betű. fon. 68. Egyik minisztériumunk, röv. 70. A molibdén vegyjele. 71. Női név. 72. Országok. 74. Arcát valamibe rejti. 77. Napozó jelzője is lehet.

Függőleges: 1. Ha karikás, jól szól. 2. ... a szép napok (sláger). 3. Gabonanövény. 4. Intéző Bizottság, röv. 5. Nobel-díjas dán biokémikus (Henrik). 6. Erőd fele! 7. Bajból kihúz. 8. A Három a kislány egyike. 9. Silbak, ford. 10. Ek! 11. Vissza: nem mozdul. 12. Reszkető. 13. Nem kell meghallgatni. 14. Határozórag. 17. Tündérrege. 20. Olasz labdarúgócsapat is. 23. Brikett jelzője. 24. A gondolat harmadik része (zárt betűk: L, E, I). 25. ... Rochefoucauld. 26. ...-effektus (bőrhatás). 27. Azonos a 19. számú sorral. 29. Ez kamatozik. 30. ..., egészséget (köszönés). 32. Saját részemre. 33. A gondolat befejező része (zárt betűk: E, O). 34. Duplán: édesség. 39. A szoba fülkeszerűen elkülönülő, ablaktalan része. 41. Névelő. 42. Kárörvendő nevetés. 45. Előadó röv. 46. Megszégyenítő helyzetbe juttat. 47. Gyógyszertári pult vagy burkolatsúly. 49. Kézimunkához használt vastag tű. 51. X! 53. Felvilágosította, régies alakban. 54. Company, röv. 56. Érzelmi. 58. Névelős keleti uralkodó. 59. Idegen női név. 61. Mély hangú béka. 62. Határrag. 63. Ételízesítő. 67. Angol politikus volt. 68. Bánk .... 69. ROE. 70. ... Ferrer (amerikai színész). 71. Lim betűi keverve. 73. Katasztrális hold. 74. Biztonsági Tanács, röv. 75. Zenei félhang. 76. Messzire.

Beküldési határidő: 1982. július 3.

A Heti Híradó XXVI. évfolyam 22. számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése a következő:

Életünk napjai közül egyik sem annyira kárbaveszett, mint az, amelyen nem nevettünk.

Könyvjutalmat nyertek: Tamási György elítélt, Főv. Bv. Intézet I.; Csacsovszky László elítélt, Bp-i Fegyház és Börtön; Bánk György elítélt, Márianosztra; Pintye Éva elítélt, Kalocsa; Szász Gábor elítélt, Debrecen.

SPORT

MUNDIAL... MUNDIAL...

Valamennyi csapat bemutatkozott, jöhet a folytatás

SORSDÖNTŐ AZ ARGENTIN–MAGYAR?

Elkezdődött a nagy játék. 24 csapat vágott neki a közel egy hónapig tartó küzdelemnek. Az első kör 12 mérkőzéséből még korai lenne messzemenő következtetéseket levonni, de az nyilvánvaló: a labdarúgásban nincsenek csodák, s csak az azonos képességű és felkészültségű csapatok között fordulnak elő tartós meglepetések. A kicsik, mint az várható, a kezdeti lelkesedés után mindinkább statisztává válnak. Vagy mégsem?

Lezajlott néhány slágermérkőzés is. Alighanem sokáig emlékezetes marad a megnyitó, a szovjet—brazil összecsapás, s nekünk a salvadori és méginkább az argentinok elleni találkozó. A második hétre is maradnak csemegék: Anglia—Csehszlovákia, Spanyolország—Jugoszlávia, Szovjetunió—Skócia vagy éppen a Peru—Lengyelország.

Elsősorban előzetes olvasóinkra tekintettel, kövessük az eseményeket időrendi sorrendben. Lapzártakor az első kör lezárult. Mindenki bemutatkozott, és még papíron mindenki reménykedhet a továbbjutásban. Még mi is...

Az elutazás

Krémszínű öltöny, barna ing, az öltöny anyagából készült nyakkendő — igazán elegánsan festettek labdarúgóink a Ferihegyi repülőtéren múlt héten pénteken. Még a hangulat sem hiányzott, mert lobogóval felszerelkezett ifjak is vonultak körülöttük „magyarok, magyarok" buzdítással.

A játékosok — ellentétben a négy évvel ezelőtti VB-utazással — nem vonultak semmiféle exkluzivitásba, abban sem hasonlított a társaság a régebbire, hogy fesztelen volt a légkör, nevetések hallatszottak, beszélgetések szövődtek. Néhány ruha megsínylette az ízletes, ám felettébb piros színű lecsós lében úszó húst, de ennél nagyobb sérelem ne érje egyiküket sem.

Együtt utazott a válogatottal **Verebes József,** akit az MLSZ, mint a bajnokcsapat edzőjét hívta meg a VB-re. Csütörtök este Verebes még lemondta az utazást, kijelentvén, hogy kellemetlen légkörben nincs értelme elrepülnie Spanyolországba. Az ügy előzménye az volt, hogy az edző a Kisalföld című lapnak eléggé lesújtóan nyilatkozott a válogatott csapat előkészületi mérkőzéseiről, és csütörtök este **Mészöly Kálmán** a tévé sportadásában eléggé keményen válaszolt ezekre a szavakra. De aztán szent lett a béke, annak ellenére, hogy Verebes fenntartotta a véleményét: az otthon mutatott játék egy csöppet sem biztató a világbajnokság előtt.

Fazekassal beszélgettem arról, hogy nem túl szerencsés emlegetni a biztos továbbjutást. Reális esélye erre Argentínának és Belgiumnak van. Ha ezt hangsúlyozzuk — így mondta Fazekas —, akkor nemcsak pontos az értékelés, hanem megrajzolja a magyar csapat előtt álló feladat nagyságát is. Ha ezt netán sikerülne megoldani, akkor különleges bravúrt hajtana végre a válogatott. Ha nem sikerül, még abban az esetben sem kell szégyenkezni, mert az értékelés elsősorban attól függ majd, hogy miként játszott a csapat. Ha tisztességgel küzdött, ha nagy csatát vívott a két nagy ellenféllel, akkor nem valószínű, hogy a közvélemény elmarasztalja majd a játékosokat.

Mészáros, aki csak nemrég tért haza Portugáliából, elmondta, hogy eléggé rossz hangulatban találta a csapattársakat, de úgy érzi, hogy az elmúlt héten lényegesen javult a légkör, több a hit a játékosokban, és sokkal kevésbé tartanak a feladattól, mint hazatéréskor. Mészáros úgy látja, ha megfelelő harcikedvvel lép pályára a csapat, ha nem ijed meg az ellenfelektől, akkor feleemelt fővel térhetnek haza — függetlenül az eredménytől.

Nem az ördögöt akarom a falra festeni ezeknek a véleményeknek az ismertetésével, csupán arra szeretném fölhívni a figyelmet, hogy az a derűlátás, ami az utóbbi időben eluralkodott minálunk, nem éppen reális. Ha annyira optimistán látjuk az eredményeket, mint ahogyan várja a magyar sportközvélemény, akkor könnyen nagy csalódás érhet bennünket. Inkább gondoljunk arra, hogy kiesik a csapat, és akkor annál nagyobb lesz az öröm, ha mégis továbbjut.

Nyitómérkőzés

Joggal tartottak a pártatlan szurkolók attól, hogy folytatódik a hagyomány: az **Argentína—Belgium** nyitómérkőzés 0-0-ra végződik. Nos, ami a játékot illeti: mindkét csapatnak voltak felvillanásai, az argentínoknak az első negyedórában, a belgáknak a második félidő közepén — ekkor lőtték a győztes gólt — de egészében nagyon tartott egymástól a két csapat. Végül a szerencsésebb együttes nyert, de a világbajnoknak sem kellett lehorgasztott fejjel távoznia.

Nekünk viszont egyáltalán nem jó az 1-0-ás belga győzelem. Miért? Ha röviden kellene válaszolni, akkor azt mondanám, ami az argentin—magyaron történt. Tudnillik, amikor e sorokat olvassák már tudják e mérkőzés eredményét. Én még nem. Egyet azonban biztosan tudok: az argentinok ellenünk úgy fognak küzdeni, úgy küzdöttek, mintha VB-döntőt játszanának. Ha ugyanis nem győznek, nem győztek volna(?), úgy kiesnének. Ami persze világszenzáció (lenne), s egyben a mi továbbjutásunkat jelentené (jelenti). Az utolsó mérkőzésen a belgák ellen pedig nem látok reális esélyt a mi győzelmünkre.

Tehát a megnyitón: **Belgium—Argentína 1-0.**

S jött Salvador

A mieink összeállítása nem okozott meglepetést. Mészöly már előre jelezte: ragaszkodik a selejtezőbeli csapathoz. Csupán Kiss helyén kezdett Pölöskei.

Még jóformán el sem helyezkedtünk a tévé előtt, amikor már Nyilasi fejéről a salvadori kapuba pattant a labda. E gólnak még igazán örültünk, de aztán egyre inkább látszott: az ellenfél nincs velünk egy súlycsoportban. Bármennyire is lassan, körülményesen szövődtek a magyar akciók, majdnem mindig gólhelyzet alakult ki, mivel a salvadoriak védekezése egészen gyatrának bizonyult. A három gól mindenesetre szép volt. Pölöskei egyéni alakítása éppúgy, mint Fazekas nagy bombája jó húsz méterről.

A második félidőre, annak is az utolsó 25 percére ellenfelünk teljesen elfeledkezett a védekezésről. Fölkocogtunk a tizenhatosukra, aztán minden jól berúgott labdából gól lett. Védelmünk érthetően lezserkedett, így a kapott gólon kívül Mészáros néhány remek védéssel bizonyíthatta jó formáját.

Ami az egyéni teljesítményeket illeti: Törőcsik formán kívül van, míg a többiek azt nyújtották, amire szükség volt a 10-1 arányú, fölényes győzelemhez. Egészében véve, feltűnt csapatunk lassú játéka, és elemi labdakezelési hibákat is vétettünk. Viszont néhányan — Kiss, Fazekas elsősorban — jól érezték a kaput.

Mennyit ért ez a győzelem, amelynek aránya nem is túlzott? Nos, ezt már tudják, tudjuk az argentin mérkőzés eredményének ismeretében...

Meglepetések

Nem csak a mi csoportunkban nyílt a továbbjutás kérdése, hanem a többiben is. Az **első csoportban** a két esélyes Lengyelország és Olaszország egymás ellen döntetlenül játszott (0-0), ám arra már kevesen számítottak, hogy a Peru—Kamerun mérkőzés is gól nélküli döntetlent hoz. A **második csoport** favoritja, az NSZK leckét kapott Algériától, hogy ma már egyetlen találkozón sem lehet nagy mellénnyel pályára lépni. A 2-1 arányú algériai győzelem azt jelenti, hogy a Chile—Ausztria (0-1) kettős közül ez utóbbi jó pozícióban várja a második kört. A **negyedik csoportban** az angolok 3-1 arányban legyőzték a franciákat és a Kuvait ellen 1-1-re végzett csehszlovákok előtt lépéselőnyhöz jutott.

Honduras pontszerzése a házigazdák ellen (1-1) fölborította a papírformát, így a Jugoszlávia—Észak-Írország (0-0) találkozó eredménye még semmit sem döntött el, az **ötödik csoportban.** Egyébként a spanyolok csak bírói segédlettel — túl szigorú büntetővel — mentették meg az egyik pontot.

A **hatodik csoportban** zajlott le a VB egyik legjobb mérkőzése. A 2-1 arányú brazil győzelemmel zárult Szovjetunió—Brazília találkozó után az a vélemény alakult ki, hogy e két csapat még akár a döntőben is találkozhat. Persze ehhez még lesz szavuk a skótoknak is, akik a vártnál nehezebben 5-2-re győzték le Új-Zéland gárdáját. Az első kör után a brazilok játéka tetszett legjobban...

Heti HÍRADÓ
SAJTÓSZEMLE
Szerkeszti:
a szerkesztő bizottság
Budapest
V., Steindl utca 8. sz. 1054
Kiadja:
az Igazságügyi Minisztérium
Bv. Országos Parancsnoksága
82—2714. Szikra Lapnyomda,
Budapest

Verebes figyeli a riválisokat

„Menotti és Bearzot nagy mágus!"

Verebes József, a bajnokcsapat Rába ETO vezető edzője még a Budapest—Alicante repülőúton is memorizálta a spanyol szavakat. Mint mondotta: „Ha az ember már megszólal, akkor próbáljon tökéletes spanyol akcentussal kiejteni minden szót, azok közül amelyeket rövid két-három hetes tanulás során el lehet sajátítani." Arra a kérdésünkre, hogy milyen minőségben utazott ki a magyar válogatottal, a következőket válaszolta:

— A bajnokság befejezése előtt hat héttel az MLSZ vezetése közölte, hogy a bajnokcsapat edzőjét jutalomból kihozzák a világbajnokságra. Akkor még nyílt volt a küzdelem, bármi előfordulhatott volna, hiszen a Ferencvárossal nagy versengésben voltunk az elsőségért. Mi lettünk a győztesek, én pedig a boldog utazó, aki itt lehetek Alicantéban. Persze, más minőségben is itt vagyok, megfigyelőként néhány óra múlva utazom Vigóba, ahol az olaszlengyel-peruí-kameruni négyest figyelem meg, tudniillik amennyiben kivívja a magyar válogatott a 12 közé kerülést, Barcelonában, a papírforma szerint, az olaszok, vagy a lengyelek lesznek ellenfélek.

— *Szakmai szempontból mit vár a VB-től?*

— Nem sok újat! Elsősorban a küzdelem, a 90 percen át tartó rohanás lesz szerintem a jellemző. Nem várható olyan robbanás a labdarúgásban, mint például 1958-ban, vagy 1970-ben, és 1974-ben. Egyrészt a brazilok, majd később a nyugatnémetek, aztán a hollandok okoztak a világnak meglepetést. A hollandok, például 1974-ben, az általam nagyon tisztelt totális futballt honosították meg. Most kiegyenlített a mezőny, hat-hét csapat is esélyes a világbajnoki címre.

— *Sorolná?*

— Mindenekelőtt az *NSZK-ra, Argentínára, Spanyolországra, Belgiumra, Brazíliára* és *Angliára* gondolok.

— *Avat-e új sztárt a Mundiál?*

— Nehéz lenne erre válaszolni, hiszen minden VB-nek megvannak a kiemelkedő csillagai. Kérdés, például, hogy igazolja-e képességét Maradona? Véleményem szerint az NSZK együttesében lesz egy-két olyan labdarúgó, akik ugyanúgy meglepetést okoznak, mint két esztendővel ezelőtt az Európa-bajnokságon Berud Schuszter.

— *Van kedvenc kapitánya?*

— Menotti és Bearzot nagy mágus!

— *A magyar esélyek?*

— Sok függ a nyitánytól...

Így látja:

Az elchei sajtófőnök

Neve? *„Ramon Freixa".*

Foglalkozása? *„Tanár".*

Kora? „32 év".

Kinek szurkol általában? *„Az Elche csapatának."*

És most? „Egyiknek sem annyira, hogy azt mások kifogásolhassák."

— *Miért kapta a megbízatását?*

— Azt hiszem, tudok szervezni, és megszoktam a felháborodott emberek reklamálását...

— *Megítélése szerint, miért adtak VB-mérkőzéseket a másodosztályú Elche otthonának?*

— Mert szerintem ez a pálya most kiemelkedően vezet a fontos kellékek egész sorában a többi előtt. 1976-ban Mexikó vendégjátékával avattuk fel az új stadionunkat, és akkor már sejtettük, hogy előkelő vendégeket kell majd ezen a VB-n kielégíteni benne. Nem is kellett most egy szeget sem máshová beütni, csak néhány terem ajtaján cseréltük meg a feliratokat. Így lett a bemelegítőteremből konferenciacsarnok, egy raktárból telefonközpont és így tovább.

— *Januárban erre jártunk, akkor még eléggé rendezetlen volt a környék...*

— Európának ebben a sarkában nem kell különösebb előkészületeket tenni annak érdekében, hogy valahová virágoskerteket létesítsünk. A növények hónapok alatt megerősödnek. A sövények például már magasabbak az embernél. A stadiont pálmaliget veszi körül, a zöldövezet kitűnően szűri a port, nagyszerű ott a levegő! A hazai mérkőzések napján a szurkolók egy része már délelőtt családostul letáboroz a pálya köré és úgy viselkedik, mintha kiránduló lenne. Csak éppen a papa és a nagyfiú délután eltűnik két órára, amíg a mérkőzés tart... Felelősséggel állítom, hogy a Nuveo Estadio ma az Ibériai-félsziget öt legszebb sportlétesítménye közé sorolható, és ez már világviszonylatban is rangsor!

— *A város hasonlít Alicantéhoz?*

— Hála istennek, nem! Az egyik modern nyaralóhely, a másik ősi katalán város, szűk utcákkal, rengeteg növénnyel. Nálunk van Európa legnagyobb Pálmaligete, és a botanikus kertünket is rengeteg külföldi tudós és egyetemi tanár keresi föl. Nem akarom megbántani az alicanteiakat, de a világért sem cserélnék velük, s azt hiszem, ezt minden elchei lakos nevében mondhatom.

— *Mekkora a stadion befogadóképessége?*

— Hivatalosan 50 ezer, de 55 ezren is egészen biztosan beleférnének.

— *Mit tud az elchei közönség rólunk, magyarokról?*

— Egyszerű emberek hosszú ideig csak azt tudták, hogy Puskás, Kubala, Kocsis és Czibor magyar. Es ez itt több, mint jó ajánlólevél! Most, hogy a csapatunk Magyarországon járt, két újságíró naponta adott tudósításokat. A mérkőzésekről és Budapestről, a vendéglátásról, az emberek szívélyességéről is. Tudjuk, hogy sokan jelvényeket ajándékoztak labdarúgóinknak, és meghívást kapott a csapat jövőre is. Több magyar klub szeretne velünk odavissza játszani, állandó kapcsolatot létesíteni.

— *És most mit várnak a magyar válogatottól?*

— Szép játékot! Az elchei közönség nagyra értékeli az ötletességet, a technikai csillogást és a gyors játékot. Az utóbbinak nehezen tudnám megmondani az okát, de ha valamiért esik az iram a mérkőzéseinken, azonnal tiltakoznak ellene.

— *Odahaza arról értesültünk, hogy ezen a vidéken az argentinok a legnépszerűbbek. Áll ez Elchére is?*

— Alicantéban feltétlenül így van, de Elche ebben is más. A belgák hónapok óta nagy erőfeszítéseket tesznek a közvélemény megdolgozása érdekében. Rengeteg propagandaanyagot hoztak magukkal, a turistáik szórják a pénzt, és ez is fontos szempont. Utánuk azonban a magyarok következnek. Az argentinokat nálunk nagyképűeknek tartják. Már — futballban... Ha szavazás lenne, azt jósolnám, hogy a belga és a magyar érdek fog győzni. Ez a helyzet egyébként tükröződik a fogadásokban is. Alicantéban mindenki az argentinoknak adja a legtöbb esélyt, Elcheben viszont a többség úgy véli, hogy a tengerentúliak nem jutnak tovább.

— *Ezt szakmailag elég nehéz lenne megmagyarázni!*

— Nem is próbálom. A papírformát mi is ismerjük, de azt is, hogy a futball világa tele van csapdákkal. És ezekbe rendszerint azok esnek bele először, akik nagyon magasan hordják az orrukat.

— *Bizonyára olvasta a vasárnapi újságokban a nyugatnémet Stielikének a nyilatkozatát arról, hogy a spanyolok, a belgák és még néhány olyan európai csapat, amelynek nincs kiemelkedően jó csatára, s támadójátéka, erőszakos futballra készül. Stielike szerint, azért nem került be barátja, Gallego a hazai válogatottba, mert — nem eléggé durva!*

— Mi is úgy gondoljuk, hogy a belgák keményen játszanak. Határozottabbak az összecsapásokban, mint a mieink. És nyíltan kemények lesznek a jugoszlávok, az angolok és a szovjetek is, mert ők küzdelmes bajnokságban nevelődtek. De, hogy a spanyolokat valaki durva játékra bírja fogni, azt nem hiszem el. Olyan ez, mintha valakinek ki kellene bújnia a bőréből. Mindenesetre, Elchében bukásra van ítélve minden erőszakoskodni akarás. A mi közönségünk egy szándékos szabálytalanságot senkinek sem bocsátana meg.

— *Bár nem újságíró, érdekli valami a magyar csapat háza tájáról?*

— Igen. A nemrég Budapesten járt újságíróinknak feltűnt, hogy a mérkőzések után a magyar edzők visszatérően leszögezték: a játékosok lelkesedésével, küzdeni akarásával nem volt probléma. Ez maguknál — erény?